

**SVM 2002008 Skovse Golfbane, Skovse, Slagelse Jorder matr. nr: 20a;21c; 221d, Sankt Mikkel's Landsogn, Slagelse Herred, Vestsjællands Amt, Stednummer: 040312-endnu uden sb.-nr., KUAS
journ.nr.: 2003-2123-0040**

Beretning om forundersøgelse af Skovse Golfbane, SVM 2002008. Følgende anlæg kunne påvises: 3 neolitiske gruber; 1 langhus, jernalder?; 1 langhus fra ældre germanertid, 4-500-tallet; en del af et vejforløb, middelalder?; en samling stolpenedgravninger fra et formodet broanlæg fra middelalderen. Desuden 1 skeletgravplads (SVM 2003025) fra yngre romertid. Gravpladsen undersøgte for særskilt budget og er beskrevet i rapport af cand.phil. Tim Jonas Grønnegaard. Forundersøgelsen forløb fra d. 18. maj til d. 18. juli 2003. Daglig leder var cand.phil. Mette Nissen, ansat ved Sydvestsjællands Museum (SVM).

Indholdsfortegnelse

Abstract.....	1
Forhistorie.....	2
Administrative data.....	4
Øvrige data.....	5
Topografi.....	5
Målesystem.....	7
Udgravningsmetode.....	8
Undersøgelsens resultater.....	9
Fremtidigt arbejde.....	15
Anlægsliste.....	16
Anlægsbeskrivelser.....	18
Fundliste og -beskrivelser.....	23
Tegningsliste.....	25
Fotoliste.....	30
Liste over måledata.....	34
Anvendt litteratur.....	34

Abstract

Prøvegravning af 94,5 stort areal på begge sider af Skovse Å. Der fandtes 168 kogestensgruber med usikre dateringer – dog var nogle placeret tæt på huse, som giver dem en formodet datering til jernalder. 3 af gruberne indeholdt neolitisk keramik fra bl.a. TN C/MN Ia. To langhuse fra h.h.v. ældre germansk jernalder og jernalder, det ene dateret af offerkar til 400-500-tallet; det andet bredt typologisk til jernalderen. Et vejforløb, der muligvis stammer fra middelalderen danner, sammen med en samling stolpenedgravninger ved åen måske en fase i et broforløb over Skovse Å og/eller en del af et formodet mølleanlæg.

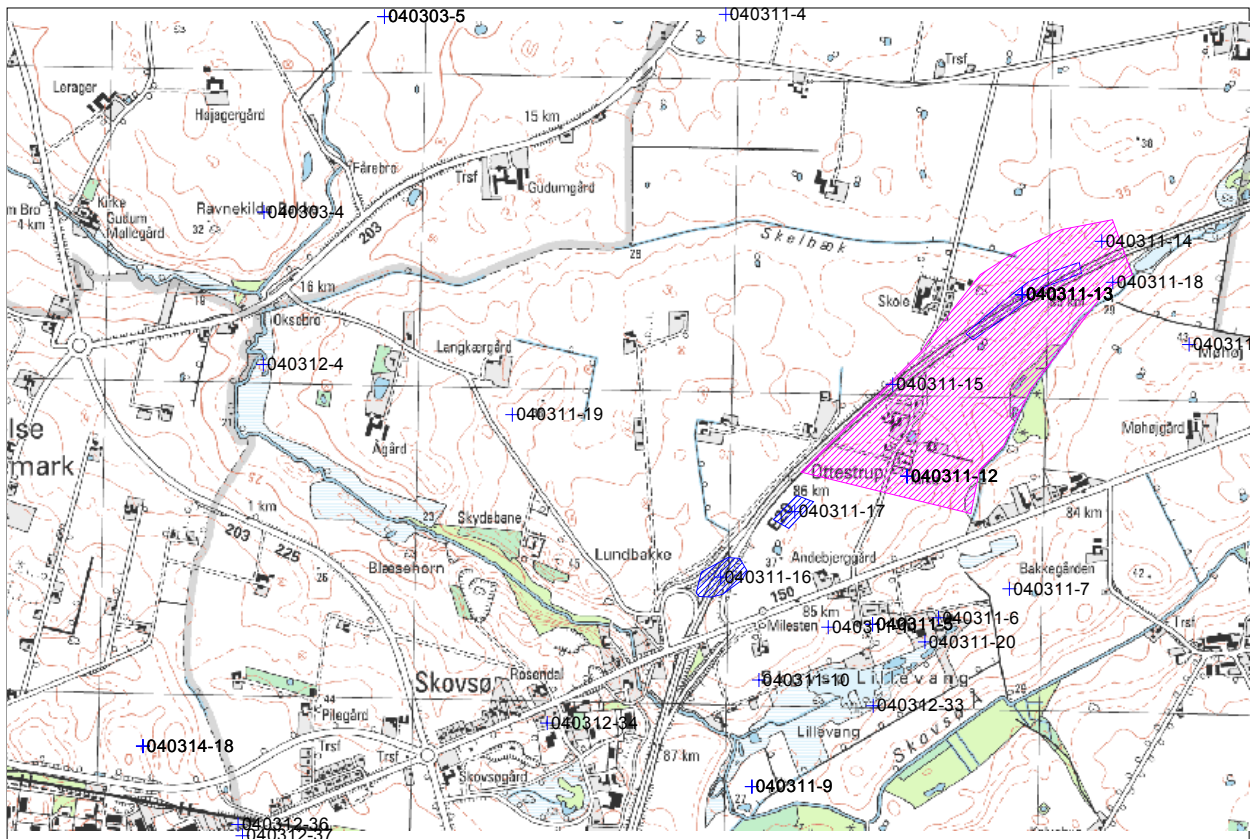
Forhistorie

Ved anlæggelsen af Skovse Golfbane (Trelleborg Golfklub), iværksattes en arkæologisk forundersøgelse af arealerne ved Ottestrup, nordøst for Slagelse.

Se kort nedenfor med sognebeskrivelsesnumre.

Efter arkivalsk kontrol på Sydvestsjælland museum af Hugo Hvid Sørensen, skønnedes det formålstjenligt at få området undersøgt for eventuelle spor af arkæologisk interesse. Begrundelsen herfor lå bl.a. i følgende omstændigheder:

- En overpløjet gravhøj, sb 4, ved Skovse Å, umiddelbart uden for områdets vestlige del
- Renæssanceskår, der var fundet i områdets nordvestlige del ved Ågårde
- Ligeledes vest for Ågårde, tydede aftegninger i afgrøden på mulige forhistoriske spor
- På bakketoppe og skråninger kunne forventes bebyggelse fra jernalder og vikingetid, ligesom gravpladser ofte anlægges på højere beliggende steder i landskabet

Udsnit af kort med de registrerede fortidsminder og undersøgelser fra Det kulturhistoriske Centralregister. © Kort og Matrikelstyrelsen, Rentemestervej, København NV.

Som forventet fandtes arkæologiske aktivitetsspor på arealerne.

Ved flere lejligheder fremkom spor efter stolper. I 2 tilfælde drejede det sig om hustomter, der kunne erkendes ved flere sæt tagbærende stolper; henholdsvis et Ø-V orienteret langhus, ca. 20 m i længden, fra ældre germanertid og et Ø-V orienteret langhus, ca. 28 m langt. De mange kogestensgruber vidner om menneskets tilstedeværelse igennem mange hundrede – måske tusinde år. Det samme udsagn får vi fra gruberne, hvis indhold af keramik, flint og brændte knogler også giver et

fingerpeg om aktiviteter i forhistorisk tid. Løsfundene fra grøfterne og den omkringliggende mark, består først og fremmest flint: Et par skiveøkser og en del flintafslag.

En gravplads med velbevarede skeletter, lå på en bakkekold i område 1b. Det drejede sig om 8 jordfæstegrave, beliggende i den for Skovse områdets velkendte grusede fyld. Gravpladsen er fra yngre romertid.

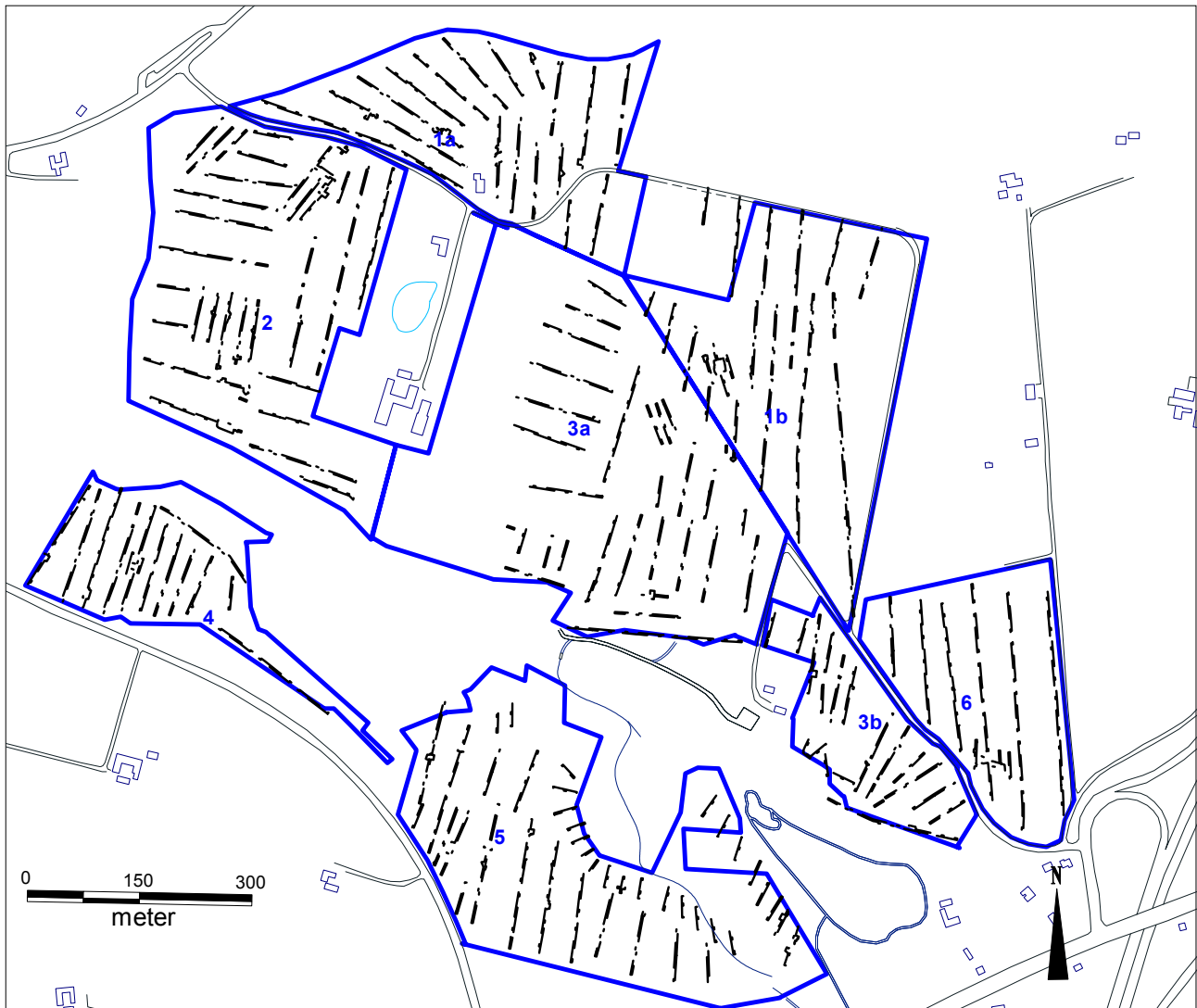
Se i øvrigt rapport SVM 2003025.

Konklusionen er, at der har været menneskelig aktivitet på stedet fra mesolitisk tid og sikkert til engang i den sidste del af jernalderen. Sikre spor fra bronzealderen forekommer dog ikke.

Det kan tilføjes, at der er udgravet en vikingetidsgravplads med jordfæstegrave i 1990'erne, jf.

”Sorø Amts Museum – *i felten med spade og båndoptager*, 1916-91, udgivet af Sorø Amts Museums udgiverselskab” samt ovenstående kort, sb 13. Derudover er der i de omliggende områder adskillige dysser og jættestuer.

Efter endt feltarbejde gik efterbearbejdningen i gang; fundene blev nummereret, digitalfotograferet, dateret og pakket. Dertil afrapportering i form af en udgravningsberetning samt en bygherre-rapport.

Områdeinddeling som de refereres til i teksten. Indlagt er ligeledes de udgravede områder.

Administrative data

D. 21-10-2002 forelå lokalplanforslag nr. 230 fra Slagelse Kommune. Heri kunne læses om en planlagt anlæggelse af en golfbane umiddelbart nordøst for Slagelse.

Hugo Hvid Sørensen fra Sydvestsjællands Museum, sender d. 08-12-2002 en indsigelse i form af et brev til Slagelse Kommune, hvori han gør opmærksom på områdets forhistoriske værdi (fortidsminder bevaret på arealet). Han beder om, at det noteres i lokalplanforslaget, at bygherre kan indhente tilladelse fra museet, jf. museumslovens § 25.

Besvarelse af ovennævnte brev foreligger fra Slagelse Kommune d. 18-03-2003. I brevet står bl.a.:

”Byrådet har besluttet at indsætte en bestemmelse i kapitlet ”Forhold til anden planlægning”, hvori det hedder, at Sydvestsjællands Museum har oplyst, at der forskellige steder i lokalplanområdet med stor sandsynlighed vil være forskellige fortidsminder. Det er således op til den projekterende at hente informationer ang. Disse forhold i forbindelse med anlægsarbejdet.”

Hovedessensen af ovennævnte citat indføres herefter i lokalplanforslag nr. 230 af 18. maj 2003.

21-02-2003 orienterer Hugo Hvid Sørensen golfbanearkitekt Rolf Henning-Jensen om fortidsminderne. Arkitekten er ansat som rådgiver på golfbaneprojektet.

04-04-2003 svarer Rolf Henning-Jensen på baggrund af brev af 21. februar 2003, materiale tilsendt fra museet d. 06-03-2003 samt telefonsamtale, at han har omdisponeret banen i forhold til de steder, hvor fortidsminderne kan befinde sig.

Hugo Hvid Sørensen besvarer ovennævnte brev d. 15-04-2003 via e-mail. Han gør opmærksom på, at hele området kan være interessant rent arkæologisk, som nævnt ved tidligere lejligheder.

Samme dag besvarer Rolf Henning-Jensen mailen og beder om en udtalelse fra Hugo Hvid Sørensen vedrørende fortidsminderne jf. museumslovens § 25. Samtidig påpeger han, at golfklubben er interesseret i, at golfbanens entreprenør indarbejdes i entreprisen.

KUAS modtager d. 16-04-2003 fundanmeldelse med kort samt udkast til udtalelse og budget til godkendelse fra Museet.

D. 26-04-2003 modtager Sydvestsjællands Museum godkendelse af budget fra KUAS. Budgettet skal herefter godkendes af bygherre.

19-05-2003 afholdes møde mellem golfklubbens formand Niels Mosegaard, Rolf Henning-Jensen og Hugo Hvid Sørensen vedr. start på projektet.

I en e-mail dateret 15-05-2003 fra Rolf Henning-Jensen til Hugo Hvid Sørensen, står der, at Niels Mosegaard i første omgang skal faktureres for omkostninger ved forundersøgelsen.

16-07-2003 sendes e-mail til Rolf Henning-Jensen fra Hugo Hvid Sørensen. Der står bl.a., at afrapporteringen er i fuld gang og, at arkitekten vil modtage en rapport, når denne er færdig. Hugo Hvid Sørensen sender samme dag desuden en udtalelse til Trelleborg Golfklub om undersøgelsen i korte træk.

Forundersøgelsen er finansieret af bygherre entreprenørfirma M.J. Eriksson A/S, Ingeniør Entreprenør, Kløvervej 6, 4270 Høng.

Originaldokumenter, fotos samt fund opbevares på Sydvestsjællands Museum, Storgade nr. 17,

4180 Sorø.

Øvrige data

Den arkæologiske forundersøgelse stod på fra d. 18. maj til d. 18. juli 2003.

I udgravningsarbejdet deltog:

Cand.phil. Mette Nissen, udgravningsleder

Cand.phil. Tim Jonas Grønnegaard, akademisk medarbejder

Stud.mag. Thor Grumløse

Stud.mag. Mette Madsen

Entreprenør M.J. Eriksson udlånte flg. Maskinfører til afrømning af jord:

Ole Hansen

Claus Larsen

Steen Madsen

Flemming Pedersen

Der blev benyttet en gravemaskine på larvefødder med en 2 m bred skovl uden tænder.

De udlagte punkter i grøfterne målt ind af landmåler Pernille Hansen, M.J. Eriksson A/S.

Mette Madsen stod for alt arbejdet vedrørende indføring af data i mapinfo-program. Derudover førte hun løbende alle anlægs-, foto-, fund-, og tegningslister ind i en accessdatabase.

Imens undersøgelsen stod på, havde vi besøg af en del lokale folk, tilfældigt forbigående samt amatørarkæologerne Morten, Husmann og Hans Poulsen. Sidstnævnte deltog i et par dage med snitning af nogle gruber i område 2 og 3. Morten gennemgik jordbunkerne fra gravpladsens afrømning med detektor i et par timer.

Vejrlig

Vejret var i hele perioden ret stabilt; tørvejr med en del sol. Kun et par dages regn vanskeliggjorde arbejdet i felten. Solskinsvejret var skyld i, at det kunne være svært at erkende anlæg ved muldaf-rømningen. Ind imellem stod nogle af grøfterne under vand, hvilket vanskeliggjorde tegnearbejdet.

Presse

I forbindelse med opdagelsen og udgravningen af gravpladsen SVM 2003025 fra yngre jernalder, var Sjællandske Tidende ude på stedet for at skrive om gravpladsen og resten af forundersøgelsen. Der udkom en artikel i bladet d. 12-06-03. Artiklen ligger i sagen på Sydvestsjælland Museum.

Topografi

Skovse Golfbane er beliggende umiddelbart nordøst for Slagelse på Sjælland. Golfbanen er afgrænset af Holbækvejen mod vest, Nykøbing Landevej mod syd og Sorøvejen mod sydøst. Arealet er mod nord afgrænset af en vandingskanal (Skelbæk) og marker.

Det undersøgte område er på 94,5 ha ud af et samlet areal på 115,5 ha. Det resterende areal på ca.

20 ha, der ikke blev undersøgt, dækker over bebyggelse, eksisterende anlæg, grusgrav og skoleskov. Tværs igennem Skovse Golfbane fra NV til SØ, løber Skovse Å. Et areal omkring åen er udlagt som § 3 område, og er således fredet område. Område 1a, 1b, 2, 3a, 3b og 6 er beliggende nord for åen og område 4 og 5 syd for.

DONG naturgasledning løber tværs igennem områderne 2, 3a, 3b og 6. I den forbindelse er foretaget arkæologiske undersøgelser i 1980'erne i naturgastraceet. Traceet er efter oplysningerne ca. 15 m i bredden, men ved denne undersøgelse kunne det konstateres, at traceet visse steder var knap så bredt.

Igennem dele af område 3b og område 5 løber en elledning, hvorfor gravemaskinen har holdt en sikkerhedsafstand og ikke gravet i området under den. Ligeledes er i den sydvestlige del af område 3b, nedgravet elkabler. Her blev der også taget hensyn til kablernes placering; enten blev stykket sprunget over eller også blev der ikke gravet særligt dybt.

Morænelandskabet er beliggende fra ca. 20 m og til 40 m over DNN. Terrænet er kuperet og særligt i områderne 3b, 4 og 5 befinder sig bratte skråninger ned mod åen. Område 1a, 1b, 2, 3a og 6 er præget af bløde bakkedrag med få lokale forhøjninger.

Undergrunden er grus- og sandholdig. Rent ler forekommer, men sjældent. Mest almindelig er det, at den sandede og grusede undergrund er blandet op med ler. I område 5's sydvestlige del på en lokal forhøjning, forekommer en del ler i undergrunden. Den er her homogen og gulorange i farven. Undergrunden kan visse steder – og især på bakketoppene – variere en del indenfor et mindre område. Variationen består i en vekslen mellem sand, ler og grus.

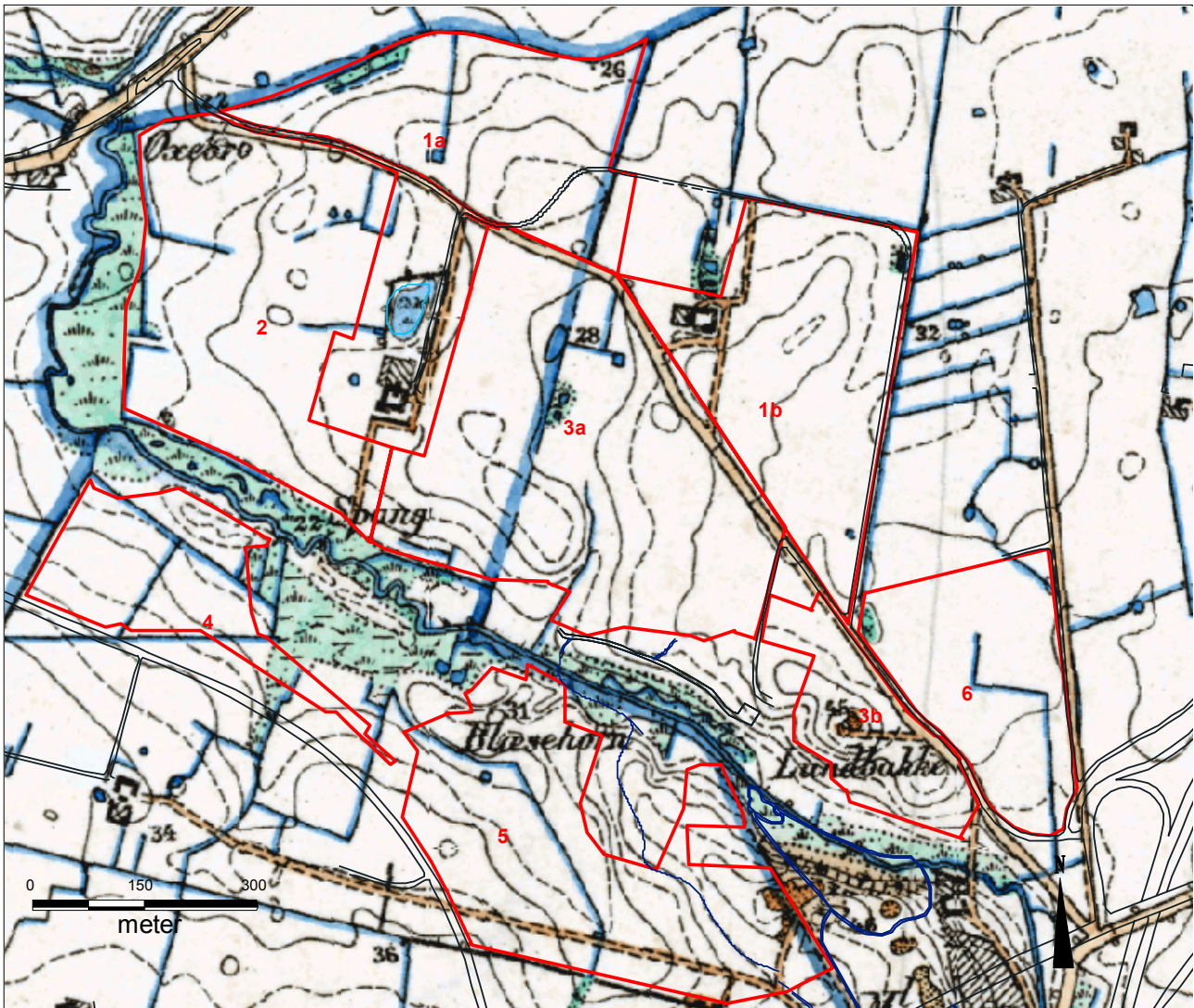
I sænkningerne mellem bakkerne ligger ofte tykke tørvelag og grå silt. Undergrunden er her meget leret og fugtig og dræningen har derfor været intensiv. Dette indikerer, at der må have været en del vådområder, før området blev drænet. Især i område 2's og 3a's sydlige del er det tydeligt, at bakkerne må have været omgivet af vådområder som søer og åer.

Muldlaget varierer i tykkelsen fra ca. 20 til 200 cm. Laget er tyndest på bakketoppene, og stiger i tykkelsen jo tættere på lavningerne. Generelt er laget ca. 40-50 cm tykt. I de områder, hvor dyrkingen har været intensiv; altså dybdepløjning og brug af tunge landbrugsmaskiner, er lagene generelt tykkere og pløjesporene i undergrunden mere talrig. Dette gælder især for område 5, hvor det i følge den lokale formand for amatørforeningen Torben Hansen er kendt, at der er dyrket intenst. Mulden er sandblandet, hvilket stemmer i overens med den sandede undergrund.

Recente forstyrrelser

I nogle af områderne kunne ses recente forstyrrelser. Det drejede sig om 3b og 5. På de fleste bakketoppe i område 3b's nordligste del var omgravede i større partier, der gik adskillige meter ned i undergrunden. Der er ikke umiddelbart nogen forklaring på dette, men forstyrrelserne kan have noget at gøre med den nærliggende skydebane, der har været i brug i længere tid. Ligeledes var der forstyrrelser i område 5 – og specielt i den nordligste del. Også her var der tale om store områder med forstyrrelser/omgravet undergrund. Da der i området ligger en gammel grusgrav fra forrige århundrede kan der i forbindelse med grusgravningen være foretaget større eller mindre ”reguleringer” på stedet.

På nedenstående kort er indtegnet højdekurver med en ækvidistance på 2,5 m. Desuden er indtegnet de udgravede områder.

Højdekort fra 1880 med de udgravede områder.

Målesystem

Ved opmåling af grøfter på Skovse Golfbane er benyttet satellitopmåling af landmåler Pernille Hansen.

I prøvegrøfterne blev udsat punkter i den afrømmede overflade i midten af grøften. De blev placeret i hver ende af alle grøfterne, og for hver fyrretyvende meter. Nogle gange var det påkrævet, at de blev sat ned med et mindre antal meter imellem sig. Dette kunne skyldes et knæk på grøften, der ændrede målliniens retning eller et område med vand i grøften.

De nummererede punkter, der begyndte med nr. 10, blev målt ind i System 34 Sjælland.

I de tilfælde, hvor grøften var udvidet til et felt, blev der lagt et målesystem ud fra den indmålte linie i grøften. Dette blev gjort ved hjælp af pythagoras, hvor hjælpelinier til brug for tegneren blev lagt vinkelret på grøftens linie.

Ved undersøgelsen af de to huse blev desuden nivelleret på fladen i og ved huset. Hus 1 blev nivelleret ud fra en vilkårlig opstilling, og hus 2 blev indmålt ved at placere nivellerapparatet i lod over et af de i forvejen indmålte punkter i grøften.

En feltpantograf blev anvendt ved indmåling og tegning af grave fra gravpladsen SVM 2003025. Desuden ved indmåling af A76 i område 4. Anlægget blev i første omgang tolket som en mulig

grav. Senere viste det sig imidlertid, at der var tale om en neolitisk bopladsgrube. Se i øvrigt afsnit om ”anlægsbeskrivelser.”

Udgravningsmetode

Prøvegrøfterne blev gravet v.h.a. en gravemaskine på bælder. Skovlens bredde var 2 m og dens kant uden tænder.

Bag maskinen gik en person med skovl og murske. Maskinføreren tog muld af under instrukser af arkæologen. De anlæg, der dukkede op, blev indridset ind med skovl på stedet. Dette gjaldt for forhistoriske anlæg såvel som recente som f.eks. dræn. Dog blev dyregange udeladt. I videst muligt omfang blev de forhistoriske anlæg snittet med arkæologens skovl. Eventuelt også afrensning med murske. Således kunne tegneren på forhånd vide, at anlæggene skulle tegnes med på planen.

Et enkelt udsnidslag fra jernalderen (A2, område 1a) blev delvist snittet med skovlen på maskinen. Det pågældende lag i område 1a indeholdt tilsyneladende ikke mange fund, hvorfor vi skønnede, at det kunne snittes med maskinen. Lagene blev taget af i forholdsvis tynde lag. Alle øvrige anlæg blev snittet med arkæologens skovl eller murske.

Ikke alle snittede anlæg blev tegnet eller tegnet målfast, men udvalgte anlæg er tegnet i skitse eller målfast med en kort beskrivelse. I de 2 huse, hus 1 og hus 2, blev alle de tagbærende stolper snittet, lagene i snittet ridset ind og tegnet i 1:20. Desuden blev feltet fotodokumenteret fra stige på s/h-billeder og farvedias. De tagbærende stolper blev markeret med henholdsvis mel, lagt i en cirkel omkring stolpens fyld og landmålerstokke sat i de tagbærende stolper. Til sidst blev fladen med huset nivelleret.

De gruber, der så lovende ud, dvs. indeholdt keramik, flint m.v., blev snittet og fundene taget op i det omfang, der var tid og lejlighed. Den neolitiske grube, A11, blev tømt, skitseret og beskrevet, bl.a. målt på bredeste og dybeste sted.

Se i øvrigt nærmere beskrivelse i afsnittet ”anlægsbeskrivelser.”

Hvis der ved snitning af gruberne ikke fremkom fund, blev disse ikke yderligere undersøgt.

Der blev kun anvendt detektor i et enkelt tilfælde; jordbunkerne fra afrømningen af gravpladsens muld, blev gennemgået af Morten for eventuelle metalgenstande.

D. 25. og 26. juni deltog amatørarkæolog Hans Poulsen med snitning og tømning af gruber i område 2 og 3.

Der blev udtaget 3 prøver fra kogestensgruberne (A8 x9, A6 x10 og A49 x34) med henblik på en mulig datering af gruberne på et senere tidspunkt. En jordprøve (x25) blev taget fra et bæger i hus 1. Keramikbægeret (x24), var sat ned i stolpenedgravningen til den tagbærende stolpe (A17).

Hvis der dukkede fund op ved afrømning af mulden, kom det i en fundpose og lagt dér, hvor det var fundet. Tegneren kunne herefter give fundet et x-nummer og tegne det ind på tegningen. Siden blev fundnummeret skrevet ind i de retmæssige lister. På fundposen blev flg. data noteret:

Skovse Golfbane

SVM 2002008

Fundnummer xx, anlægsnummer Ax, grøftnummer, samt typen af fund

Inden fundene løbende blev kørt ind på Sydvestsjælland Museum, blev de vasket i skurvognen.

Der blev foretaget udvidelser af grøften i de tilfælde, hvor omfanget af en grube eller kogestensgrube skulle erkendes. Ved fund af stolpespor blev udvidet til begge sider af grøften med felter på ca. - 7-8 x 5-6 m. På denne måde kunne det konstateres, om der var flere stolper i tilknytning det eller dem, der lå i grøften. I de fleste tilfælde gav udvidelserne ikke positive resultater i form af flere stol-

stolper til bygninger og hegn. Her blev ikke foretaget yderligere udvidelser. Var der derimod tegn på, at der var tale om et hus, blev udvidet indtil vi var sikre på, at der have hele husets udstrækning. Desuden blev lagt grøfter parallelt med den grøft huset blev erkendt i. Dette for at kunne erkende andre huse eller hegn i tilknytning til det fundne hus. Der blev ikke foretaget yderligere udvidelse af feltet med mindre grøfterne gemte på spor efter andre huse eller lign. Kun de anlæg, der blev undersøgt i større eller mindre grad, blev forsynet med anlægsnummer. De resterende er rentegnet i mapinfo.

I hele feltperioden var Thor Grumløse beskæftiget med at tegne prøvegrøfterne med anlæg, kort beskrivelse af undergrunden og angivelse af muldykkelsen. Enkelte gange snittede, tegnede og beskrev han anlæg.

Mette Madsen tegnede ligeledes de første 3 uger af undersøgelsen. Herefter gik resten af tiden med at føre udgravningsplaner ind i et mapinfo-program og rentegne disse. I korte træk var arbejdsgangen således: 1) De i felten tegnede planer med 4 punkter, skannes på museet, 2) de skannede planer lægges ind i mapinfo og rentegnes i flere lag. Der lægges raster på udvalgte anlægsgrupper. Bemærkninger til anlæggene og korte beskrivelser nedfældes i en sidestillet tabel.

Tim Grønnegaard gik bag maskinen noget af tiden, men primært tog han sig af alle de undersøgelser, der skulle foretages af anlæggene i grøfterne og udvidelserne. Således stod han for undersøgelsen af gravpladsen SVM 2003025.

Mette Nissen gik bag maskinen størstedelen af perioden. Ellers opdatering af diverse; fotografering af de undersøgte områder, kontakten til Sydvestsjælland Museum, bygherre, arkitekt, landmåler m.v.

Vi færdigundersøgte de enkelte områder i den rækkefølge bygherre havde ønsket det. Desuden ændrede vi undervejs på rækkefølgen af de områder vi skulle undersøge, hvis det var påkrævet. Hovedsagen var, at alle områderne blev undersøgt. Hvis der skulle laves ekstraundersøgelser (udvidelser) i de enkelte områder, blev der i flere tilfælde frigivet det resterende område til bygherre, imens et lokalområde blev undersøgt og dermed friholdt til endt undersøgelse.

Undersøgelsens resultater

På de ca. 94,5 ha, der skulle undersøges, blev udlagt 2 m brede grøfter. Afstanden imellem grøfterne varierede fra ca. 7 til ca. 50 m. Dækningsprocenten skønnes til at være på ca. 8 % af det samlede areal. Samlet set er hele arealet undersøgt med prøvegrøfter af varierende orientering.

Udfaldet af undersøgelsen SVM 2002008 var i alt 305 anlæg fordelt på nedenstående anlægstyper:

- 168 kogestensgruber. Datering usikker, da daterende materiale mangler. Dog indeholdt A1 flintafslag.
- 103 stolpehuller. Usikker datering, men der er påtruffet keramik i nogle få, dog ikke daterbart.
- 29 andre gruber. Heraf bla. 1 neolitisk grube (A76) med "Svaleklint-keramik", TN c.
- 2 treskibede huse. Hus 1 dateres til 4-500 tallet, ældre germanertid. Hus 2 kan ikke dateres nærmere end mulig jernalder. Der er ikke daterende materiale, og kun de tagbærende stolper rester.
- 1 udsmidslag (A2), dateres til yngre jernalder.
- 1 vejforløb; formentlig middelalder. Kan have været en vej over åen, anlagt eller anvendt i forbindelse med en mulig mølle ved åen. Navnet "Mølleagre" antyder tilstedeværelsen af en mølle..

- 1 muligt broanlæg fra middelalderen.

SVM 2002008 tæller 50 fundnumre, og følgende genstandsgrupper er repræsenteret:

Flint (flintafslag, pilespidser, økser, flækkeknive, huggeblok)

Keramik

Knogler (dyr)

Jordprøve

Trækulsprøver

I gruppen af flint er de fleste redskaber fundet i en kontekst uden for et anlæg. Det kan dreje sig om fund fra marken eller fund fra muldlaget ved afrømning. Dog er en enkelt tværpil fundet i en grube (A49, x34) Den er sammen med keramikken med til at datere grubens indhold til neolitikum.

Keramikken på stedet, befinder sig typisk i stolpehuller og gruber.

I hus 1 i stolpenedgravning (A17) fandtes et lille uornamenteret bæger (x24).

De få knogler, der er fundet af dyr, ses ofte som løsfund. En tak (x10) fra hjort eller rådyr blev fundet i et mosetørvelag (grøft 26). Formentlig er takken af forhistorisk oprindelse, men en kulstof-14 prøve kan give et svar på dette.

Følgende perioder er repræsenteret på Skovse Golfbane:

Løsfund af 1 skiveøkse samt 1 skiveøkse (x33, kogestensgrube A48); flækker og afslag, giver en datering til mesolitisk tid; en del keramik fra grube (A11), område 1b, er ornamenterede skår. Disse er lavet i den såkaldte "Svaleklint-stil", og er dermed fra perioden TNC/MN1a.

Jf. eventuelt Jørgen Skaarup, Hesselø-Sølager, s. 122 ff.

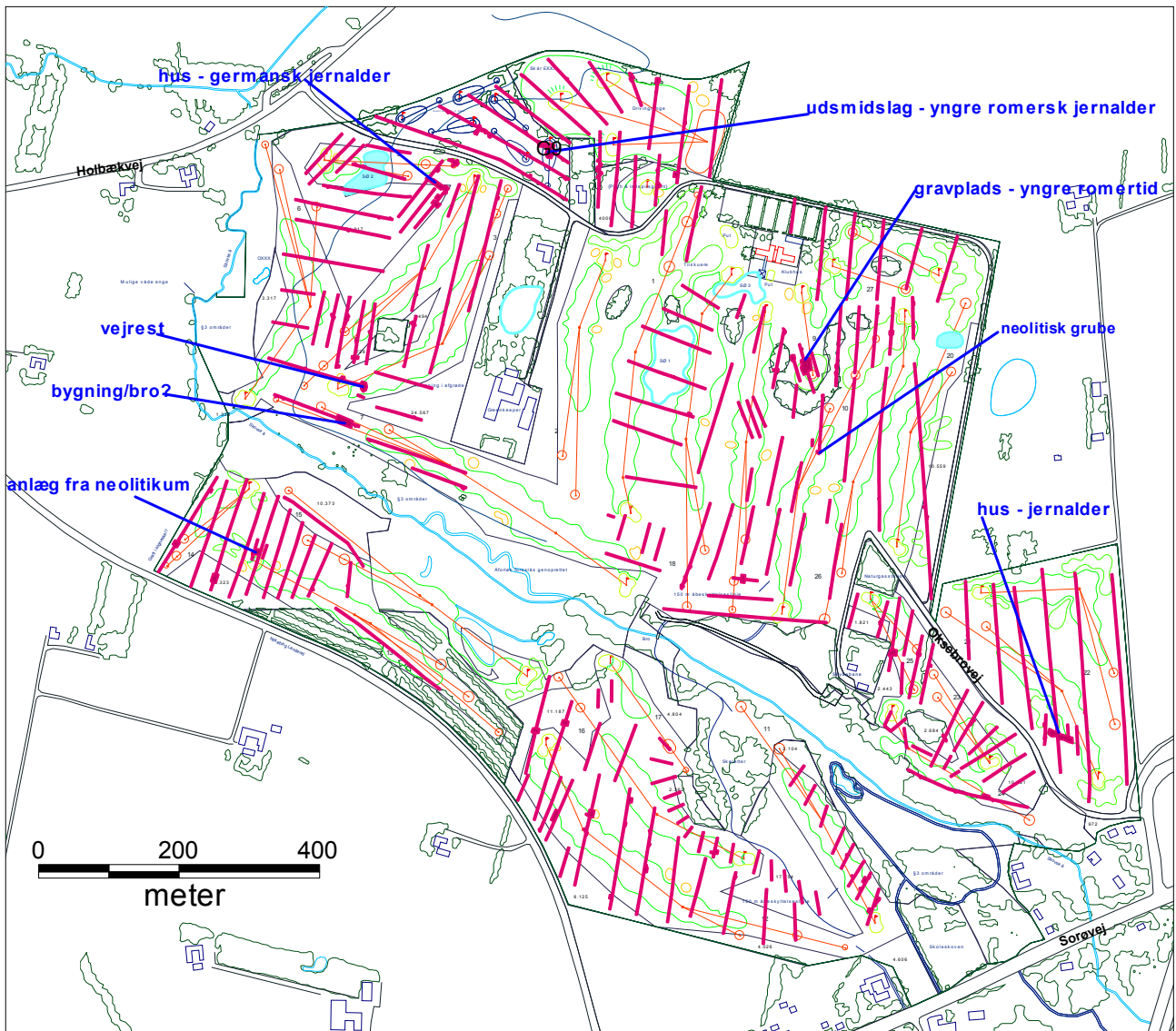
Mellemneolitikum er også repræsenteret ved keramik fra grube (A76).

Bronzealderen kan være til stede, da man traditionelt tolker kogestensgruber som tilhørende bronzealderen. Dette er imidlertid en usikker dateringsmetode, da der også findes kogestensgruber fra andre perioder af forhistorien, f.eks. jernalder og vikingetid. Dermed hersker der usikkerhed om der har været aktivitet på arealet i bronzealderen.

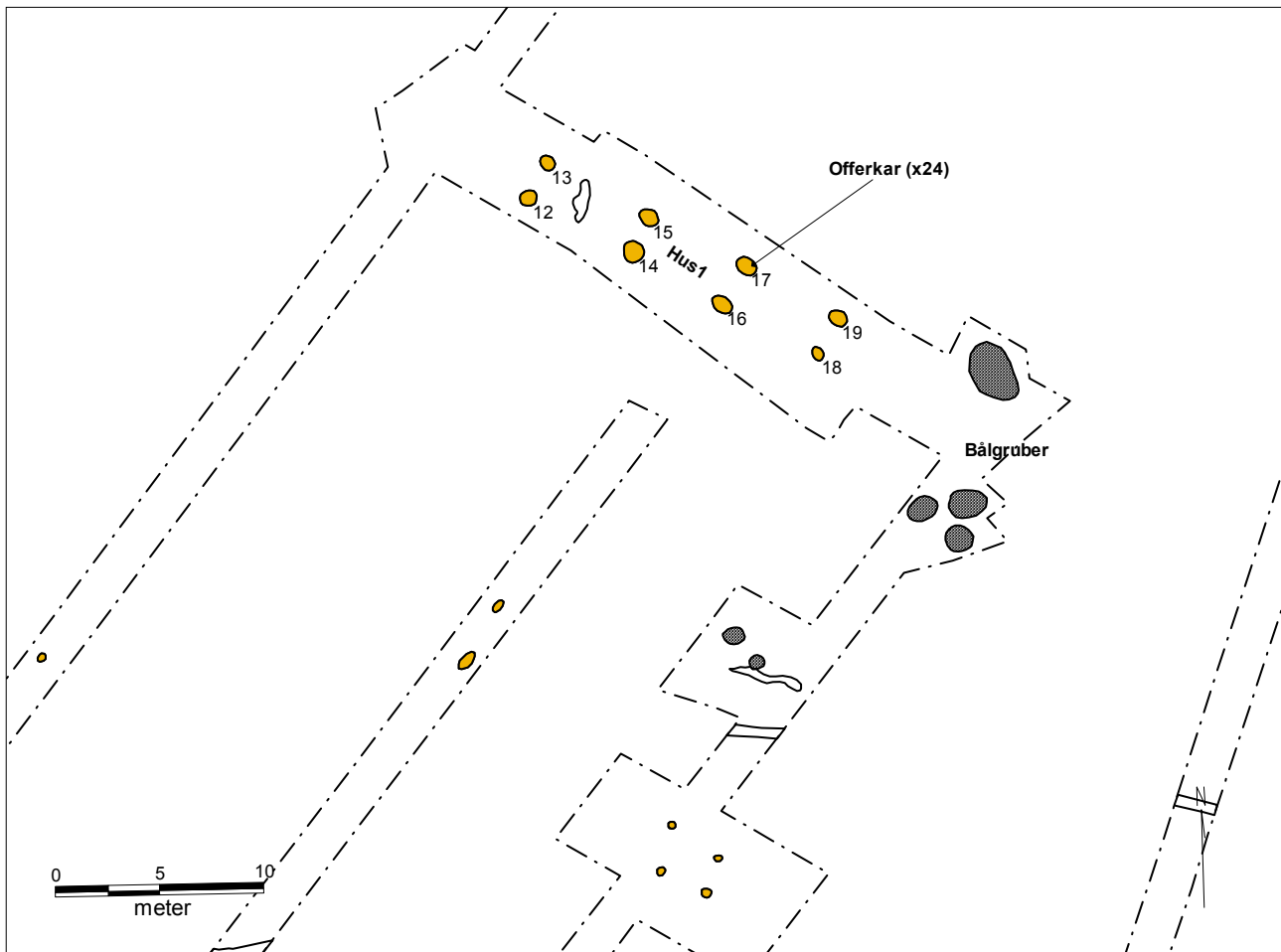
Yngre romertid er repræsenteret ved de keramikskår, der lå i udsmidslag (A2) i område 1a. Derudover skal gravpladsen SVM 2003025 dateres til den første del af yngre romertid på baggrund af de to keramikbægre fra 2 kvindegrave. Fra ældre germanertid stammer hus 1, hvis offerbæger, daterer huset til 4-500-tallet.

I område 2 lå rester af et vejforløb, som kan have haft en forbindelse til en vej og en bro, der har krydset Skovse Å. Stednavnet "Mølleagre" giver et fingerpeg om et muligt broanlæg i forbindelse til et mølleanlæg? Dette kan have en sammenhæng med vejen, der har været anlagt på stedet. Da der ikke findes noget daterende materiale fra området, er det foreløbig hypoteser og spekulationer, at der er middelalderbebyggelse omkring Skovse Å.

I område 3a er ikke indtegnet de udgravede grøfter fra den vestlige del. Der er tale om ca. 10 grøfter, som i stedet kan findes i originalmaterialet på Sydvestsjælland Museum (originaltegninger).

Oversigtsplan af Skovse Golfbane. De pink streger er prøvegrøfterne; de tynde røde streger og cirkler viser slagretning og teesteder; områderne markeret med grønt er greenen; de turkise streger repræsenterer Skovse Å og øvrige vådområde; de gule markeringer er sandgravene og de mørkeblå streger peger på udvalgte anlæg, der fremkom ved forundersøgelsen.

Hus 1. Stolpehuller tolket som tilhørende huset er fremhævet med gul farve.

Husene

Hus 1 (se plan overfor) var beliggende på en lokal bakkeknold i område 2's nordøstlige hjørne. Undergrunden vekslede mellem ler og grus. Som det fremgår af planen er huset på 4 sæt tagbærende stolper og formentlig har vi udstrækningen på huset, da der ikke kunne findes flere sæt ud fra husets to ender. De 2 sæt tættest på gavlene har en indbyrdes afstand, der er en smule smallere i forhold til de to midterste sæt stolper. Med lidt forsigtighed kan dette tyde på, at huset har haft krumme vægge. I stolpenedgravningen til A17 var et lille bæger sat ned som en slags husoffer. Bægerets typologi kunne datere huset til ældre germanertid.

Anslået længde på huset er 20 meter og bredden er ca. 5 meter. Ved husets østligste gavlen ligger en klynge kogestensgruber med uvis datering. Deres tætte placering til huset kan tyde på, at de har været i brug samtidig med huset.

Der fremkom ikke bygninger eller hegn i tilknytning til huset. Bakkeknolde er ofte hårdt pløjet og denne var ingen undtagelse.

Se nærmere beskrivelse af stolpenedgravningerne i afsnittet "Anlægsbeskrivelser" samt foto af hus 1 film 1, bil. 12-36.

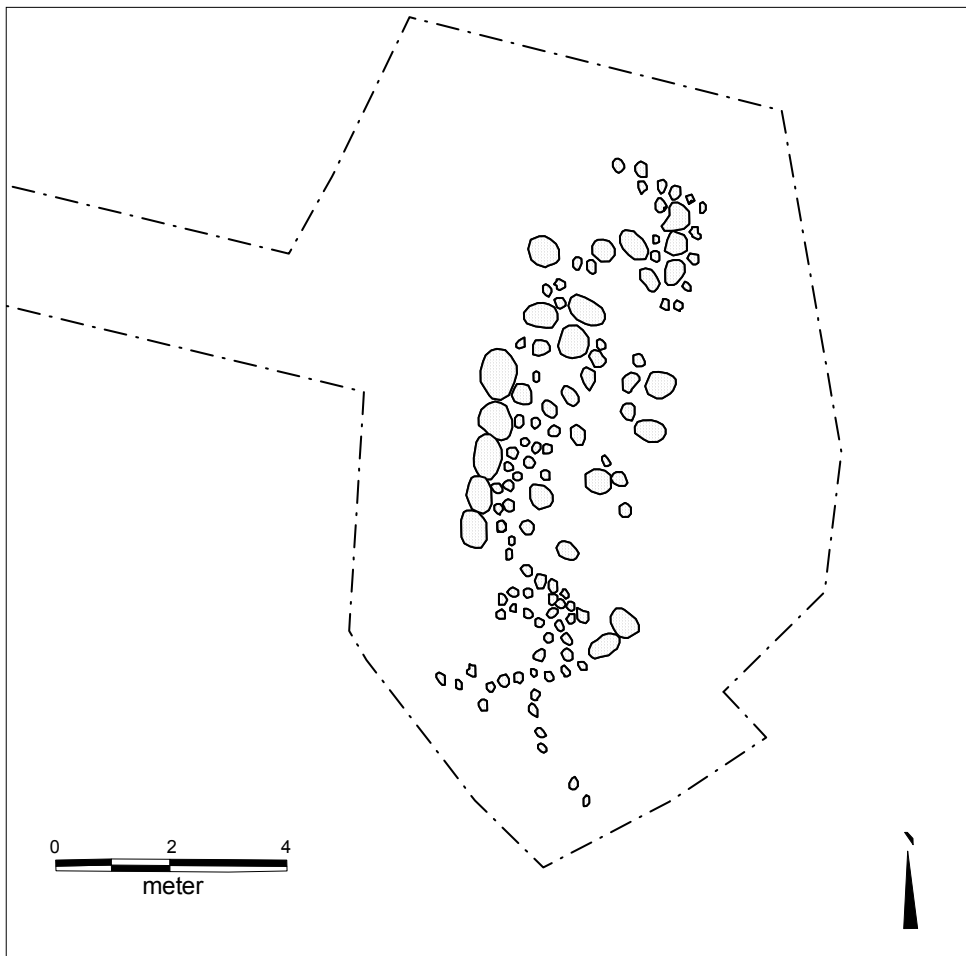

Hus 2. Stolpehuller tolket som tilhørende hus 2 er fremhævet med sort farve.

Hus 2. Huset ligger i område 6's sydlige del på en lille lokal forhøjning. Huset er treskibet med 6 sæt tagbærende stolper. Også hus 2 mangler vægstolperne. Anslået længde på huset er 28 meter og bredden er ca. 4,5 meter. Ved husets vestlige gavle ligger tre kogestensgruber, som kan have været i brug samtidig med huset. Der er ikke daterende materiale, der kan datere huset, så det dateres typologisk til jernalderen.

Generelt må det antages, at bebyggelsen i jernalderen har været placeret i landskabet på højdedrag og formentlig som enkeltgårde. Fænomenet er udbredt på Sjælland og kendes især ved vikingetidens bebyggelsesformer.

Nærmere beskrivelse af stolperne kan læses i afsnittet ”anlægsbeskrivelser”, hvor der også henvises til relevante originaltegninger.

Vejrest i område 2.

Vejrest og broanlæg?

I område 2's sydlige del, stødte maskinen på nogle ca. 40 cm store sten, der afstedkom en mindre udvidelse. Den første tanke gik på, om vi eventuelt kunne have fat i resterne af en megalit. Den ide gik vi bort fra, da der ikke dukkede, hverken knust flint, tømursrester eller oldsager op.

Da udbredelsen af ”stenbunken” var kendt, rensede vi stenene yderligere af og kunne konstatere, at der var forskellig størrelse sten i anlægget. Således stod der en tydelig række af førnævnte store sten, som talte 5 stk. Yderligere 5 i samme størrelse lå omrodet nord for rækken.

A76, en neolitisk grube

I prøvegrøft 151, område 4 og beliggende på en terrassekant, stødte vi på sten i den vestlige side af grøften. Grøften blev udvidet og mere muld blev rømmet af. Efter afrensning fremstod en stenbro-lægning/samling af få større sten med en diameter på ca. 40 cm og en mængde mindre sten på ca. 10-25 cm i diameteren. Brolægning målte 170 x 170 cm, og ved første øjekast, blev anlægget tolket som en mulig grav. Nede blandt stenene lå nogle flintafslag, som kunne tyde på en datering til stenalder. Den del, der lå i grøften havde mistet et lag sten, som gravmaskinen havde taget med sig. Det øverste lag sten lå i øvrigt oppe i muldlaget.

Anlægget blev udgravet som om den var en grav. Et profil blev lagt Ø-V, og der blev fjernet sten og jord gradvist samt nivelleret. Det blev hurtigt klart, at en grav ikke kunne komme på tale; dertil var kanten på nedgravningen for uregelmæssig og fundene viste heller ikke tegn på typisk gravgods. Fundene var flintafslag og uornamenteret keramik, som snarere pegede i retning af opfyld til en bo-

pladsgrube. Nedgravningskanten i den vestlige side var lodret med en let runding ned til bunden, imens den østlige side havde en mere vandret, trinagtig karakter. På dybeste sted målte gruben 50 cm.

Tolkning: Neolitisk bopladsgrube, der har været opfyldt med to lag sten (eventuelt flere) på toppen. Stenenes placering havde karakter af en decideret brolægning, men viste sig altså ikke – som ventet – at være en grav.

Nivellerapparatet var sat over punkt 703 med en sigtehøjde på 114. Supplerende oplysninger kan findes i afsnittet ”anlægsbeskrivelser”, fund x67 og x68 i fundlisten og fotos film 5, bil. 16-21.

Kogestensgruberne

På hele arealet findes kogestensgruber. Særligt mange er koncentreret i områderne nord for Skovse Å. Typisk forekommer gruberne i grupper eller klynger på op til 8-10 stk. De placerer sig som halv-cirkler i klynger eller tilnærmedesvis på rækker. Både ved hus 1 og hus 2 forekommer kogestensgruber ved henholdsvis øst- og vest enden af huset. Normalvis knytter kogestensgruberne sig til bebyggelse, men de kan også være placeret tæt ved vand, hvor de kan have tjent som ”hørtørringsanlæg.”

På bilag 1 bagest i rapporten kan ses den indbyrdes placering af kogestensgruberne på Skovse Golfbane.

Konklusionen er, at der med sikkerhed har været forhistorisk aktivitet fra mesolitisk tid og til og med ældre germanertid – muligvis afbrudt af perioder uden menneskelig aktivitet. Området må derfor siges, at repræsentere en stor arkæologisk værdi, idet der over en periode på et par tusinde år, har været bosættelse med tilhørende anlæg som affaldsgruber, kogestensgruber, grave m.m. Det kuperede landskab med Skovse Å og andre vådområder har været ideelt for stenalderens jæger/samlere at bo. Området har desuden repræsenteret en landbrugsmæssig værdi, hvilket de tykke muldlag vidner om. Dette har selvfølgelig medført, at mange anlæg må være gået tabt ved pløjning, hvilket kan ses ved de dårligt bevarede huse. Kun de tagbærende stolper kan erkendes og står tilbage som mørke aftegninger i undergrunden.

Fremtidigt arbejde

Hele det berørte område, hvor golfbanen skal anlægges, er undersøgt med prøvegrøfter udlagt efter landskabets beskaffenhed. Det skønnes ikke nødvendigt, at foretage yderligere undersøgelser, da området må betragtes som totalundersøgt. Der kan være tale om enkeltstående mindre undersøgelser, hvis det skulle vise sig, at der dispenseres for kommende udvidelser af golfbanen i eksempelvis § 3 – området.

Sydvestsjælland Museum den 09.10.03

Mette Nissen
Cand.phil., daglig leder

Anlægsliste

Anlægs nr	Anlægstype	dato	initialer	målestok	tegningsnr
A02	udsmidslag, yngre rom. Jern.	23-05-2003	MM	1:100	10
A03	kogestensgrube	22-05-2003	MM	1:100	10
A04	andre gruber	22-05-2003	MM	1:100	10
A05	tørvelag	27-05-2003	MM	1:100	26
A06	kogestensgrube	26-05-2003	MM	1:100	17
A07	kogestensgrube	26-05-2003	MM	1:100	9
A08	kogestensgrube	26-05-2003	MM	1:100	16
A09	gruber andre	27-05-2003	TG	1:100	31
A1	kogestensgrube	22-05-2003	TG	1:100	9
A10	gruber andre	28-05-2003	TG	1:100	38
A11	gruber andre	02-06-2003	MM	1:100	45
A12	tagbærende stolpe, hus 1	05-06-2003	TG	1:20	60
A13	tagbærende stolpe, hus 1	05-06-2003	TG	1:20	60
A14	tagbærende stolpe, hus 1	05-06-2003	TG	1:20	60
A15	tagbærende stolpe, hus 1	05-06-2003	TG	1:20	60
A16	tagbærende stolpe, hus 1	05-06-2003	TG	1:20	60
A17	tagbærende stolpe, hus 1	05-06-2003	TG	1:20	60
A18	tagbærende stolpe, hus 1	05-06-2003	TG	1:20	60
A19	tagbærende stolpe, hus 1	05-06-2003	TG	1:20	60
A20	kvindegrav (SVM 2003025)	10-06-2003	CW/TGD	1:20	71
A21	grav (SVM 2003025)	10-06-2003	CW/TGD	1:20	71
A22	kogestensgrube	11-06-2003	TG	1:100	62
A23	kogestensgrube	11-06-2003	TG	1:100	74
A24	grav (SVM 2003025)	11-06-2003	TGD	1:20	80
A25	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A26	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A27	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A28	gruber andre	13-06-2003	TG	1:100	81
A29	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A30	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A31	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A32	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A33	udgår	13-06-2003	TG	1:100	81
A34	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A35	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A36	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A37	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A38	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A39	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A40	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A41	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81

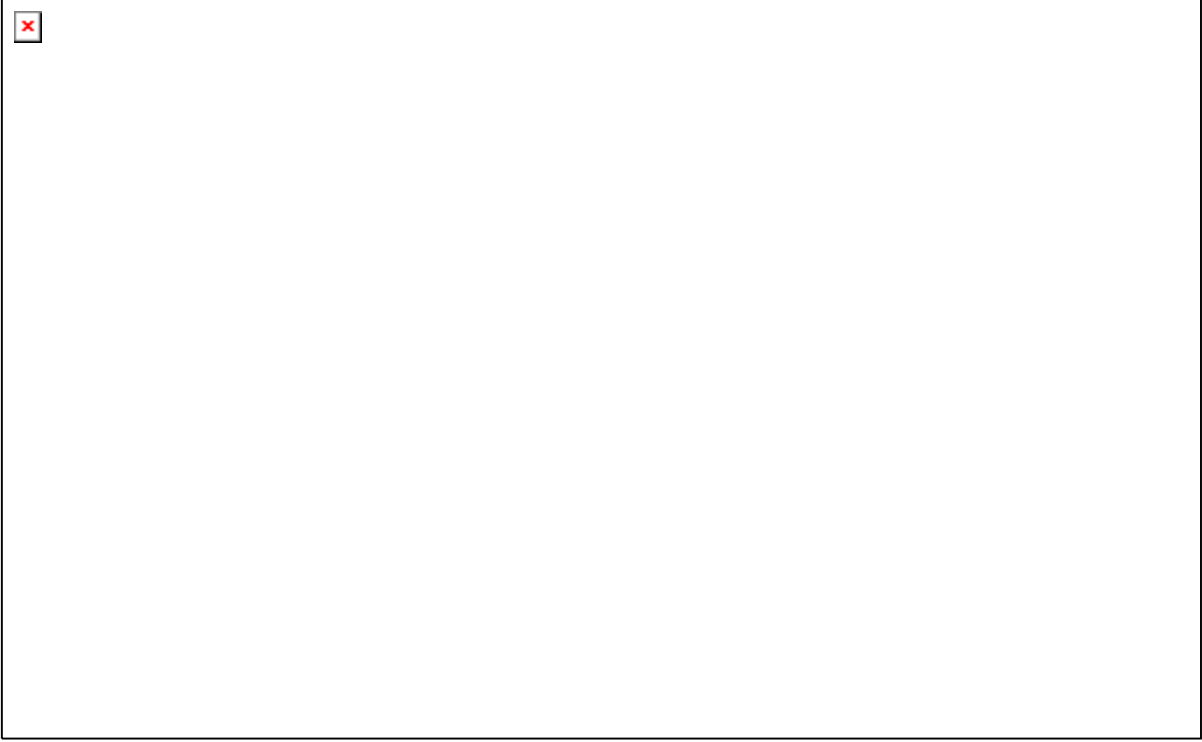
Anlægs nr	Anlægstype	dato	initialer	målestok	tegningsnr
A42	stolpehul	13-06-2003	TG	1:100	81
A43	grav (SVM 2003025)	13-06-2003	TGD	1:20	84
A44	grav (SVM 2003025)	16-06-2003	TGD	1:20	85
A45	grav (SVM 2003025)	16-06-2003	TGD	1:20	86
A46	dræn	16-06-2003	TG	1:100	90
A47	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20	?
A48	kogestensgrube	17-06-2003	TG	1:100	95
A49	gruber andre	17-06-2003	TG	1:100	95
A50	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20	97
A51	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20	98/109
A52	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20	99
A53	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20	100
A54	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20	101
A55	kogestensgrube	18-06-2003	TG	1.100	107
A56	grav (SVM 2003025)	18-06-2003	TGD	1:20	120
A57	gruber andre	19-06-2003	TG	1:100	125
A58	gruber andre	20-06-2003	TG	1:100	126
A59	gruber andre	20-06-2003	TG	1:100	126
A60	grav (SVM 2003025)	23-06-2003	TGD	1:20	133
A61	nedre muldlag	25-06-2003	TGD	1:100	141
A62	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A63	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A64	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A65	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A66	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A67	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A68	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A69	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A70	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A71	stolpehul, tagbærende, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A72	stolpehul, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A73	stolpehul, hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A74	nedgravning i forb. m. hus 2	30-06-2003	TGD	1:20/1:100	142/153
A75	gruber andre	03-07-2003	TGD	1:100	172
A76	neolitisk grube	04-07-2003	TGD	1:100	165/178
A77	stolpehul	09-07-2003	TG	1:100	191
A78	stolpehul	09-07-2003	TG	1:100	191
A79	stolpehul	09-07-2003	TG	1:100	191
A80	gruber andre	14-07-2003	TG	1:100	210
A81	vejforløb. Middelalder?	12-06-2003	TG	1:100	78

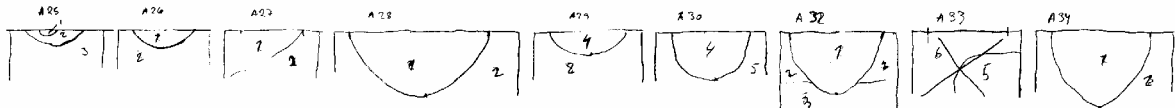
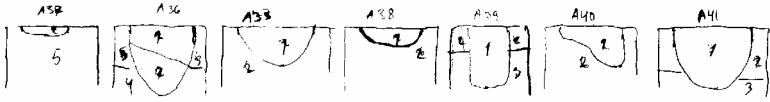
Anlægsbeskrivelser

I nedenstående skema findes anlægsbeskrivelser af de anlæg, som er snittet med enten en skitse eller en beskrivelse på originaltegningen. Hvis anlægget ikke er snittet, tegnet og beskrevet, henvises i stedet til originaltegningen.

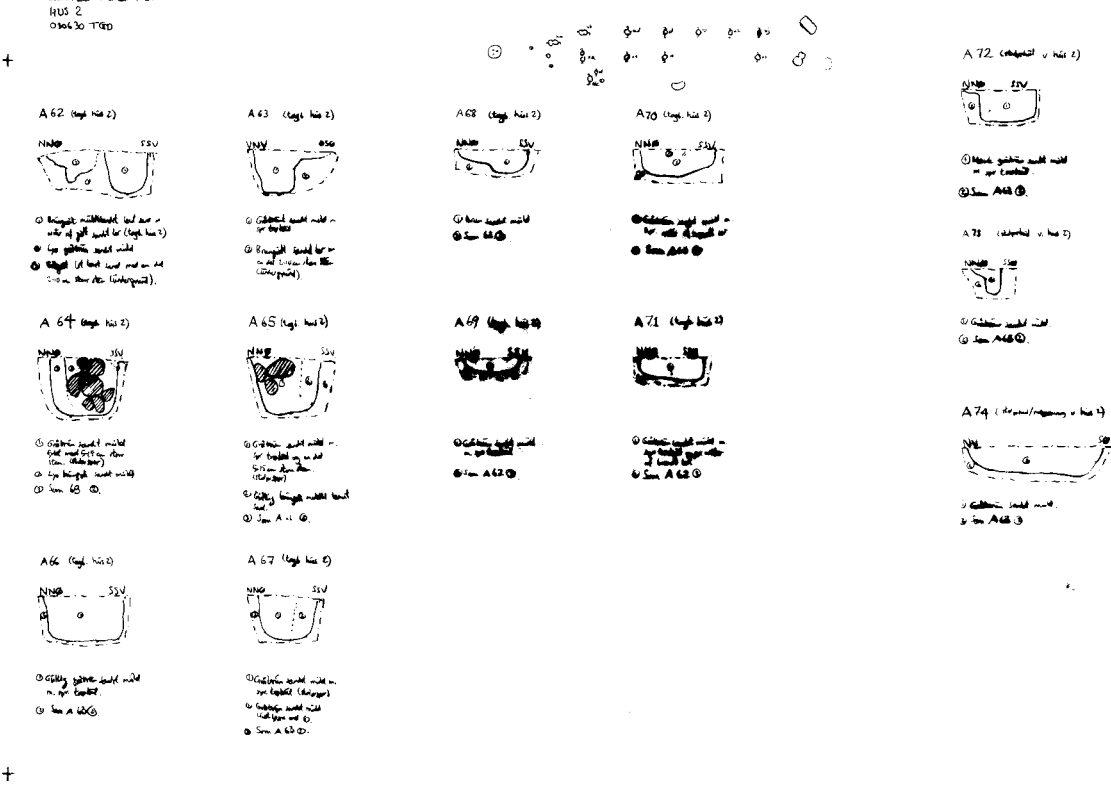
Enkelte tegninger med skitser og målfaste tegninger er klippet ud af originaltegningen og sat ind i skemaet i ikke-rentegnet tilstand.

A1	kogestensgrube. Område 1. Snittet. Diameter på fladen er 165 cm og dybden på dybeste sted er 30 cm. Gruben indeholdt ildpåvirkede og ildskørnede sten med trækul. Desuden 7 flintafslag (x1) Se i øvrigt originaltegning 9.
A2	udsmidslag fra y.r.j. Område 1. Laget er snittet og fund optaget. Oveni laget ligger kogestensgruber, ligesom der omkring laget eksisterer gruber og andre kogestensgruber. Se fundliste (x2-x6). Laget er ikke beskrevet nærmere, men jf. originaltegning 10.
A3	kogestensgrube, snittet med skitse og kort beskrivelse. Gruben ligger umiddelbart vest for A2 i område 1. A3, BESKRIVELSE & SKITSE KOGESTENSGRUBE Kogestensgruben er 27 cm på dybeste sted og 168 cm på bredeste sted. Fylden er brungrå og stærkt spættet med en del ildskørnede sten langs bunden af gruben. Her findes også et kompakt lag af trækul. Se originaltegning 10.
A4	grube. Ikke undersøgt. Område 1. Se originaltegning 10.
A5	tørvelag. X10 fundet i laget. Område 1. Se originalplan 26.
A6	kogestensgrube. Snittet samt skitse. Prøve (x72) udtaget. Gruben er beliggende i område 1 med 6 andre kogestensgruber. Mørkebrungråt, leret og sandet med en del 20-30 cm store ildskørnede sten. Trækul ligger koncentreret i bunden af gruben. Se originaltegning 17.
A7	kogestensgrube. Område 1. Se originaltegning 9.
A8	kogestensgrube. Område 1. Udtaget prøve (x9), men ikke snittet. Se originaltegning 16.
A9	grube. Keramik (x11). Område 1. Anlægget er ikke tegnet ind på tegning (t 31)
A10	grube. Keramik (x14). Område 1. Se originaltegning 39.
A11	grube. Snittet. Skitsetegning. Område 1. Gruben er 270 cm på bredeste sted og 21 på dybeste sted. Fylden er let leret (sand?? Mette N's kommentar), spættet og mørkt gråbrunt. Indeholder flint og keramik (x16 og x17) samt brændt ler. Se originaltegning 45.
A12	tagbærende stolpe fra hus 1. Snittet og tegnet i 1:20. Område 1. Lag 1: Gråbrun sandet muld med enkelte trækulsnister af brændt ler + en del 5-12 cm store sten i den øvre del. Indeholdt keramik (x20). Lag 2: Undergrund: Orangebrun sandet ler med en del 2-8 cm store sten. Se tegning (60) under A19.
A13	tagbærende stolpe fra hus 1. Snittet og tegnet i 1:20. Område 1. Lag 1: Brun sandet muld. I midten en del 3-10 cm store (stolpespor). Lag 2: Gråbrun sandet muld med enkelte trækulsnister, enkelte rester af brændt ler, 2 keramikskår + 1 flintafslag (x21). Lag 3: Grågul muldblandet ler. Lag 4: Undergrund: Orangebrun sandet ler med en del 2-8 cm store sten. Se tegning (60) under A19.
A14	tagbærende stolpe fra hus 1. Snittet og tegnet i 1:20. Område 1. Lag 1: Brun sandet muld med talrige 5-10 cm store sten (heraf en del ildskørnede med trækul). Nister af brændt ler + 2 keramikskår (x22). Lag 2: Orangebrun sandet ler med 2-8 cm store sten. Se tegning (60) under A19.
A15	tagbærende stolpe fra hus 1. Snittet og tegnet i 1:20. Område 1. Lag 1: Brun sandet muld med en del 5-10 cm store sten, spredte trækulsnister, spredte nister af brændt ler + et

	randskår (x23). Lag 2: Undergrund: Orangebrun sandet ler med 2-8 store sten. Se tegning (60) under A19.
A16	tagbærende stolpe fra hus 1. Snittet og tegnet i 1:20. Område 1. Lag 1: Mørkebrun muld. Lag 2: Gult sand (dyregang?). Lag 3: Gråbrun sandet muld. Lag 4: Orangebrun sandet ler med 2-8 cm store sten. Se tegning (60) under A19.
A17	tagbærende stolpe fra hus 1. Snittet og tegnet i 1:20. Område 1. Herfra stammer bæger (x24). Lag 1: Mørkebrun muld, indeholder en del 3-12 cm (stolpespor). Lag 2: Brun sandet muld, indeholder mod nord et helt sortglittet bæger, nedsat på bunden af stolpehullet ved siden af selve stolpen ret op og ned. Formentlig indvigelsoffer eller lign. Lag 3: Undergrund: Orangebrun sandet ler med 2-8 cm store sten. Se tegning (60) under A19.
A18	tagbærende stolpe fra hus 1. Snittet og tegnet i 1:20. Område 1. Lag 1: Brun sandet muld, indeholder en 3 cm stor klump brændt ler (x26). Lag 2: Undergrund: Grågult let leret sand med en del 2-5 cm store sten. Se tegning (60) under A19.
A19	tagbærende stolpe fra hus 1. Snittet og tegnet i 1:20. Område 1. Lag 1: Brun sandet muld, indeholdt 1 flintafslag (ikke hjemtaget). Lag 2: Undergrund: Orangebrun sandet ler med 2-8 cm store sten.
	
A20 -21	grave. Se i øvrigt SVM 2003025.
A22	kogestensgrube. Keramik (x27). Se originaltegning 62.
A23	kogestensgrube. Keramik (x28). Se originaltegning 74.
A24	grav. Se i øvrigt SVM 2003025.
A25	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Muldlag: Mørkebrun sandblandet ler med indhold af trækulsnister. Lag 2: Nedgravning: Mørkebrun sandblandet ler (Mette N's kommentar: Beskrivelsen af lag 1 og 2 er identisk, hvilket må bero på en fejl). Lag 3: Undergrund: Grågult sand. Se originaltegning 81 og under A41.
A26	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Nedgravning: Mørkebrun sandblandet ler. Lag 2: Undergrund: Grågult sand. Se originaltegning 81 og under A41.
A27	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Se beskrivelse af A26. Se originaltegning 81 og under A41.
A28	grube. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20.

	Se beskrivelse af A26. Se originaltegning 81 og under A41.
A29	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Nedgravning: Lysebrunt sandblandet ler. Lag 2: Rødbrun gruset sand. Se originaltegning 81 og under A41.
A30	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Se beskrivelse af A29.
A31	kogestensgrube. Se originaltegning 81.
A32	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Nedgravning: Mørkebrun sandblandet ler. Lag 2: Undergrund, øvre lag: gråt sand. Lag 3: Undergrund, nedre lag: rødbrunt sand. Se originaltegning 81 og under A41.
A33	Annuleret.
A34	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Se beskrivelse af A26. Se originaltegning 81 og under A41.
A35	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Nedgravning: Mørkebrunt ler. Lag 2: Undergrund: Gråt sand. Se originaltegning 81 og under A42.
A36	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Nedgravning: Mørkebrunt ler med trækulsnister. Lag 2: Nedsivning fra lag 1: Gråbrun sandblandet ler med trækul. Lag 3: Undergrund (Mette N's tolkning): Rødbrunt leret sand. Lag 4: Undergrund (Mette N's tolkning): Gråt sand. Se originaltegning 81 og under A42.
A37	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Nedgravning: Mørkebrunt ler. Lag 2: Undergrund: Rødbrunt leret sand. Se originaltegning 81 og under A42.
A38	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Se beskrivelse af A35. Se originaltegning 81 og under A42.
A39	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Nedgravning: Mørkebrunt sandet ler med trækulsnister og lerklining. Lag 2: Undergrund, øvre lag: Lysebrunt leret sand. Lag 3: Undergrund, nedre lag: Gråt sand. Se originaltegning og under A42.
A40	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Kort beskrivelse. Se beskrivelse af A35. Se originaltegning 81 og under A42.
A41	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Nedgravning: Gråt ler med røde nister. Lag 2: Undergrund, øvre lag: Gråt og rødt sand. Lag 3: undergrund, nedre lag: gråt ler. Se originalplan 81 og under A42.
A42	stolpehul. Kan være en del af et broanlæg? Snittet og tegnet i 1:20. Ikke snittet. Se originaltegning 81.
A43	grave. Se i øvrigt SVM 2003025
-	
A45	
A46	dræn. Tegning 90.
A47	grav. Se i øvrigt SVM 2003025.
A48	kogestensgrube. Keramik (x33) og prøve (x35). Se originaltegning 95.
A49	grube. Keramik og flint (x34). Se originaltegning 95.
A50	grave. Se i øvrigt SVM 2003025
-	

A54	
A55	kogestensgrube. Keramik (x36). Se originaltegning 107.
A56	grav. Se i øvrigt SVM 2003025.
A57	grube. Keramik og flint (x37). Snittet. Se originaltegning 125.
A58	grube. Keramik (x38). Se originaltegning 126.
A59	grube. Keramik (x39). Se originaltegning 126.
A60	grav. Se i øvrigt SVM 2003025.
A61	nedre muldlag. Keramik (x40). Se originaltegning 141.
A62	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Brungråt muldblandet leret sand med nister af gult sandet ler. Lag 2: Lys gråbrun sandet muld. Lag 3: Undergrund: Grågult let leret sand med en del 2-10 cm store sten. Se tegning 142 og under A74.
A63	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Gråbrunt sandet muld med spredte trækul. Lag 2: Undergrund: Brungult sandet ler med 2-10 cm store sten. Se tegning 142 og under A74.
A64	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Gråbrunt sandet muld fyldt med 5-15 cm store sten (stolpespor). Lag 2: Lys brungrå sandet muld. Lag 3: Undergrund: Brungult sandet ler med 2-10 cm store sten. Se originaltegning 142 og under A74.
A65	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Gråbrun sandet muld med spredte trækul og en del 5-15 cm store sten (stolpespor). Lag 2: Gullig brungrå muldblandet leret sand. Lag 3: Undergrund: Brungult sandet ler med 2-10 cm store sten. Se originaltegning 142 og under A74.
A66	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Gullig gråbrun sandet muld med spredte trækul. Lag 2: Undergrund: Brungult sandet ler med 2-10 cm store sten. Se originaltegning 142 og under A74.
A67	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Gråbrun sandet muld med spredte trækul (stolpespor). Lag 2: Gråbrun sandet muld – lidt lysere end lag 1. Lag 3: Undergrund: Brungult sandet ler med 2-10 cm store sten. Se originaltegning 142 og under A74.
A68	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Brun sandet muld. Lag 2: Undergrund: Grågult let leret sand med en del 2-10 cm store sten. Se originaltegning 142 og under A74.
A69	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Gråbrun sandet muld med spredte trækul. Lag 2: Undergrund: Gråbrun sandet muld med en del 2-10 store sten. Se originaltegning 142 og under A74.
A70	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Gråbrun sandet muld med spredte nister af brændt ler. Lag 2: Undergrund: Brungult sandet ler med en del 2-10 store sten. Se originaltegning 142 og under A74.
A71	tagbærende stolpe fra hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Gråbrun sandet muld med spredte trækul og do nister af brændt ler. Lag 2: Undergrund: Grågult leret sand med en del 2-10 cm store sten. Se originaltegning 142 og under 74.
A72	stolpehul i forbindelse med hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Mørk gråbrun sandet muld med spredte trækul. Lag 2: Undergrund: Brungult sandet ler med en del 2-10 cm store sten. Se originaltegning 142 og under A74.
A73	stolpehul i forbindelse med hus 2. Snittet og tegnet i 1:20.n del 2-10 cm store sten. Lag 1: Gråbrun sandet muld. Lag 2: Undergrund: Brungult sandet ler med en del sten. Se originaltegning 142 og under A74.
A74	nedgravning i forbindelse med hus 2. Snittet og tegnet i 1:20. Lag 1: Gråbrun sandet muld. Lag 2: Undergrund: Brungult sandet ler med en del 2-10 cm store sten. Se originaltegning 142 og under A74.

	<p style="text-align: center;">- SKOVSE GOLFBANE SVM 2002008 SNITTE: 1:100 HUS 2 090630 T150</p> <p style="text-align: center;">+ T153</p> <p style="text-align: center;">+</p> <p style="text-align: center;">-</p> <p>Anlæg i hus 2 samt anlæg i forbindelse med hus 2.</p>
A75	grube. Keramik (x63). Se originaltegning 172.
A76	<p>neolitisk grube. Keramik og flint (x67 og x68). Snittet, tegnet og nivelleret. Gruben blev tegnet i 1:20, da vi i første omgang troede, at vi havde at gøre med en neolitisk grav.</p> <p>Lag 1: Brunt muld, tætpakket med 10-40 store sten, spredte nister af brændt ler og trækul. Desuden keramikskår fra mindst 2 lerkar samt 10-12 flintafslag (x67 og x68). Lag 2: Homogen gråbrun sandet muld med spredte trækul. Lag 3: Mørk let sodsværtet sandet muld. Lag 4: Brungult sandet ler. Lag 5: Brungult sandet ler. Lag 6: Brungråt muldblandet sandet ler. Lag 7: Brungult sandet ler. Lag 8: Grågult sandet ler. Lag 9: Undergrund: Brungult ler.</p> <p>Se originaltegning 178 med flade- og snittegning i 1:20 samt originaltegning 165 (1:100) og original tegning 178 (1:20).</p>
A77	<p>stolpehul. Keramik (x65). Stolpehullet er snittet og tegnet, fordi vi havde en formodning om, at det kunne være en del af et hus. Der er dog for store forskelle imellem de tre stolpehuller A77, 78 og 79 til at de kan tilhøre samme anlæg.</p> <p>40 cm på dybeste sted og 34 cm på bredeste sted. Lag 1: Stolpenedgravningen, sortbrunt sandet ler med småsten. Lag 2: Nedsivning fra stolpenedgravningen (lag 1), gråbrunt grus med nister af sortbrunt sandet ler. Lag 3: Undergrund, gråbrunt grus. Lag 4: En del af undergrunden, lysebrunt grus. Lag 5: En del af undergrunden, mørkebrunt sandet ler. Det er lidt tvivlsomt, om der er tale om undergrund eller en del af nedgravningen til stolpen i dette lag, men under alle omstændigheder er der omtolket ved Mette Nissen i forhold til tegning 191.</p>
A78	<p>stolpehul. Se tolkning ved A77.</p> <p>22 cm på dybeste sted og 8 cm på bredeste sted. Lag 1: Stolpenedgravningen, mørkebrunt sandet ler, indeholdende lidt trækul. Lag 2: Undergrund?: Lysebrunt grus. Lag 3: Undergrund: Gråbrunt grus med en del småsten. Omtolket ved Mette Nissen i forhold til beskrivelse på tegning 191.</p>
A79	<p>stolpehul. Se tolkning ved A77.</p> <p>18 cm på dybeste sted og 30 cm på bredeste sted. Lag 1: Stolpenedgravning, gråbrunt sandet ler. Lag 2: Undergrund?, lyst gråbrunt sand. Lag 3: Undergrund, lysebrunt sandet grus. Omtolket ved Mette Nissen i forhold til tegning 191.</p>

De øvrige anlæg, som ikke har anlægsnumre, er ikke nærmere undersøgt. I nogle tilfælde er foretaget en snitning af anlægget for at konstatere, om der var tale om et anlæg, der skulle undersøges nærmere. Der er også snittet ”mørkfarvninger” i undergrunden, som har vist sig ikke at kunne tilhøre

re gruppen af forhistoriske anlæg. Disse er ikke indtegnet på tegningerne. Derudover har recente anlæg, som eksempelvis dræn ikke fået anlægsnumre, men kan findes i mapinfo, hvor de er rentegnet.

Fundliste og -beskrivelser

X-nr	fundkontekst/beskrivelse af fund samt datering	teg-nings nr	dato	initia-ler
1	A1, kogestensgrube, 7 flintafslag, affald fra flintproduktion, (neolitisk?)	9	22-05-2003	TG
2	A2, keramik: 5 uornament. sideskår, groftmagret og rødbrændt, (udat.oldt.)	10	23-05-2003	MM
3	A2, keramik: 1 uornament. sideskår og 1 uornament. randskår, (y.r.j.)	10	23-05-2003	MM
4	A2, grøft 9, keramik: 4 uornament. sideskår, sortbrændt og groftmagret, (udat.oldt.)	10	23-05-2003	MM
5	A2, keramik: En større mængde uornament. side- og randskår fra mindst 2 kar. Godset er rødligt/sort, fint- og groftmagret, (y. r. j.?)	10	23-05-2003	MM
6	A2, keramik: 2 større skårflager fra stort forrådskar, heriblandt skår af en bund. Desuden en større mængde uornament. sideskår fra mindst 1 kar. Det store kar er groftmagr. og tykvæg.; de andre kar er finere i magr. og godset, (y. r. j.)	10	23-05-2003	MM
8	A7, keramik: 2 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	9	26-05-2003	MM
9	A8, trækulsprøve, grøft 14	16	23-05-2003	MM
10	grøft 26, omr. 1, tak fra rådyr? (udat.oldt.?)	17	26-05-2003	MM
11	A9, keramik: 5 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	31	27-05-2003	TG
12	grøft 31, keramik: 1 sideskår med fure, (udat.oldt.) Er fundet i bunden af muldlaget.	31	27-05-2003	TG
13	grøft 31, humane knogler, 1 pelvisfragm + 1 tibiafrag., fundkontekst ukendt, da x-nr. mangler på tegning, (udat.oldt.)	26	27-05-2003	MM
14	A10, keramik: 3 uornament. sideskår, 1 flintafslag, (udat.oldt.)	38	28-05-2003	TG
15	grøft 39, 1 lemmeknogle fra dyr og 1 flintafslag fra nedre muldlag, (stenalder)	40	30-05-2003	TG
16	A11, 3 stykker brændt knogle (dyr?/human?), keramik: En større mængde ornament. og uornament. side- og randskår fra mindst 5 kar, (TNC/MN 1a, "svaleklint"). En mængde flintafslag og 1 tværpil, (neolitisk)	45	02-06-2003	MM
17	grøft 44: Keramik fundet i rævegang. 1 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	45	02-06-2003	MM
18	Udgår	43	30-05-2003	TG
19	grøft 41, knogler fra grøft ved gravplads (SVM 2003025)	47	02-06-2003	TG
20	A12, tagb. stolpe, hus 1. Keramik: 4 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	60	05-06-2003	TGD
21	A13, som oven, keramik: 2 uornament. sideskår og 1 flintafslag, (neolitisk?)	60	05-06-2003	TGD
22	A14, som oven, keramik: 1 uornament. sideskår og 1 uornament. bundskår, (udat.oldt.)	60	05-06-2003	TGD
23	A15, som oven, keramik: 2 uornament. sideskår og 1 uornament. randskår, germansk jernalder	60	05-06-2003	TGD
24	A17, som oven, keramik, heriblandt offerbæger fra hus 1, æ.g.j. 400-500-tallet. Bægeret er uornament., ca. 5 i mundingsdiameter og 6 cm i højden. Desuden 1 ornament. skulderskår med lodrette furer, (æ.g.j.)	60	05-06-2003	TGD

				
25	A17, som oven, jordprøve fra bundfald i offerbæger (x24)	60	05-06-2003	TGD
26	A18, som oven, keramik: 5 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	60	05-06-2003	TGD
27	A22, keramik: En mængde uornament. sideskår samt 1 bundskår, (udat.oldt.)	62	11-06-2003	TG
28	A23, keramik: 7 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	62	11-06-2003	TG
29	A41, 1 flintafslag, (neolitisk?)	81	16-06-2003	TG
30	grøft 75, løsfund: Mulig flækkekniv, (MN?)	90	16-06-2003	TG
31	grøft 93, keramik: 3 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	94	17-06-2003	TG
32	grøft 94, keramik: 1 uornamt. randskår, (neolitisk)	95	17-06-2003	TG
33	A48, 1 skiveøkse, (mesolitisk)	95	17-06-2003	TG
34	A49, keramik: 6 uornament. sideskår og 1 flintafslag, (neolitisk?)	95	17-06-2003	TG
35	A48, 5 flintafslag (neolitisk?) og 1 jordprøve fra kogestensgrube	95	18-06-2003	TG
36	A55, grønft 101; keramik: 1 bund- og sideskår fra uornament. Kar, (udat.oldt.)	107	18-06-2003	TG
37	A57, 5 flintafslag (neolitisk?) og 1 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	125	19-06-2003	TG
38	A58, keramik: 1 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	126	20-06-2003	TG
39	A59, keramik: 1 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	126	20-06-2003	TG
40	A61, keramik: 3 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	141	25-06-2003	TGD
41	A20, knogler (SVM 2003025)	71-76-77	27-06-2003	TGD
42	A20, bronzenål (SVM 2003025)	77	27-06-2003	TGD
43	A20, glittesten (SVM 2003025)	77	27-06-2003	TGD
44	A21, knogler (SVM 2003025)	75	27-06-2003	TGD
45	A24, knogler (SVM 2003025)	80	27-06-2003	TGD
46	A43, knogler (SVM 2003025)	84	27-06-2003	TGD
47	A44, tænder, underkæbe (SVM 2003025)	85	27-06-2003	TGD
48	A45, knogler (SVM 2003025)	86	27-06-2003	TGD
49	A45, dyrekogler (ræv/hund) (SVM 2003025)	86	27-06-2003	TGD
50	A47, knogler (SVM 2003025)	92	27-06-2003	TGD
51	A51, knogler (menneske) (SVM 2003025)	98	27-06-2003	TGD
52	A51, knogler (hest) (SVM 2003025)	98/109	27-06-2003	TGD
53	A52, knogler (SVM 2003025)	99	27-06-2003	TGD

54	A53, A54 knogler menneske (SVM 2003025)	100	27-06-2003	TGD
55	A53, A54 knogler dyr (SVM 2003025)	100	27-06-2003	TGD
56	A56, knogler (SVM 2003025)	132	27-06-2003	TGD
57	A56, lerkar (SVM 2003025)	132	27-06-2003	TGD
58	A56, jernkniv m træskaft (SVM 2003025)	132	27-06-2003	TGD
59	A60, knogler (SVM 2003025)	133	27-06-2003	TGD
60	A60, lerkar (SVM 2003025)	133	27-06-2003	TGD
61	A56, glittesten (SVM 2003025)	132	27-06-2003	TGD
62	A50, grav? Div. Knogler (SVM 2003025)	98	27-06-2003	TGD
63	A75, keramik: 2 uornament. sideskår og 1 uornament. bundskår, (udat.oldt.)	?	03-07-2003	TGD
64	grøft 166, keramik: 1 uornament. sideskår, (udat.oldt.)	175	04-07-2003	TG
65	A77, keramik: 1 ornament. sideskår, (formentlig jernalder)	175	04-07-2003	TG
66	grøft 201, 2 dyrekogler	203	11-07-2003	TG
67	A76, en mængde flintafslag, (neolitisk?)	165 + 178	14-07-2003	TGD/ MN
68	A76, keramik: En mængde skår fra mindst et kar (side- og randskår). Skårene er uornament. og kan dateres til mellemneolitikum	165 + 178	14-07-2003	TGD/ MN
69	grøft 207, 3 flintafslag, (neolitisk?)	207	14-07-2003	TG
70	grøft 208, 1 konisk huggeblok, (stenalder)	207	14-07-2003	TG
71	A80, 1 flintafslag, (neolitisk?)	210	14-07-2003	TG
72	A6, grønft 15, tækulsprøve	17	26-05-2003	MM

Tegningsliste

Id	Tegningsliste	Grøft nr	Punkt nr	Dato	Initialer	målestok
1	1	1+ 2	10-15	21-05-2003	MM/TG	1:100
2	2	3+ 6	16-19, 28-30	21-05-2003	TG	1:100
3	3	4	20-23	21-05-2003	MM	1:100
4	4	6	30+31	21-05-2003	TG	1:100
5	5	5	24-27	21-05-2003	MM	1:100
6	6	7	32-35, 40-41	21-05-2003	TG	1:100
7	7	7	36-41	21-05-2003	MM	1:100
8	8	8	42+43, 57	21-05-2003	TG	1:100
9	9	8	43-46	21-05-2003	MM	1:100
11	10	9	47	22-05-2003	MM	1:100
12	11	9	48-51	22-05-2003	TG	1:100
13	12	9	51+52	23-05-2003	TG	1:100
14	13	11	100-104	23-05-2003	TG	1:100
15	14	10	53-58	21-05-2003	MM	1:100
16	15	12	59-62	23-05-2003	MM	1:100
17	16	11	63-65	23-05-2003	MM	1:100
18	17	16	66-69	26-05-2003	MM	1:100
19	18	17	109-113	26-05-2003	TG	1:100
20	19	18	114-118	26-05-2003	TG	1:100
21	20	19	119-121	26-05-2003	TG	1:100
22	21	20	122-126	26-05-2003	TG	1:100

SVM 2002008 Skovse Golfbane

23	22	21	70-74	26-05-2003	MM	1:100
24	23	13	105-108	26-05-2003	TG	1:100
25	24	24	127-130	27-05-2003	TG	1:100
26	25	23	75-77	27-05-2003	MM	1:100
27	25	25	78-80	27-05-2003	MM	1:100
28	26	26	81-85	27-05-2003	MM	1:100
29	27	27	131-135	27-05-2003	TG	1:100
30	28	28	136-139	27-05-2003	TG	1:100
31	29	29	140-143	27-05-2003	TG	1:100
32	30	30	144-147	27-05-2003	TG	1:100
33	31	31	148-151	28-05-2003	TG	1:100
34	32	32	86-89	28-05-2003	MM	1:100
35	33	33	152-155	28-05-2003	TG	1:100
36	34	34	156-158	28-05-2003	TG	1:100
37	35	35	159-162	28-05-2003	TG	1:100
38	36	36	90-93	28-05-2003	MM	1:100
39	37	37	163+164	28-05-2003	TG	1:100
40	38	38	165-170	28-05-2003	TG	1:100
41	39	38	170-174	30-05-2003	TG	1:100
42	40	39	175-181	30-05-2003	TG	1:100
43	41	40	182-186	30-05-2003	TG	1:100
44	42	41	94+95	30-05-2003	MM	1:100
45	43	42 forts.	95+96	30-05-2003	MM	1:100
46	43	44	97+98	02-06-2003	MM	1:100
47	44	43	187+188	02-06-2003	TG	1:100
48	45	44 forts.	98+99	02-06-2003	MM	1:100
49	45	45	200-202	02-06-2003	MM	1:100
50	46	46	203-205	02-06-2003	MM	1:100
51	47	47	189-192	02-06-2003	TG	1:100
52	48	48	193-195	02-06-2003	TG	1:100
53	49	49	196+197	02-06-2003	TG	1:100
54	50	50	198-200	03-06-2003	TG	1:100
55	51	51	301-304	03-06-2003	TG	1:100
56	52	52	305-307	03-06-2003	TG	1:100
57	53	53	308-310	03-06-2003	TG	1:100
58	54	54	311-313	03-06-2003	TG	1:100
59	55	55	314-318	03-06-2003	TG	1:100
60	56	56	319-323	03-06-2003	TG	1:100
61	57	57	324-328	04-06-2003	TG	1:100
62	58	58	329-331	04-06-2003	TG	1:100
63	59	59	332-334	04-06-2003	TG	1:100
64	60	60	Hus 1, snittegn.	05-06-2003	TG	1:20
65	61		Hus 1, 336-337	05-06-2003	TG	1:100
66	62	59	334+335	05-06-2003	TG	1:100
67	63	60	338-340	10-06-2003	TG	1:100
68	64	62	347-349	10-06-2003	TG	1:100
69	65	63	350-352	10-06-2003	TG	1:100
70	66	64	353-355	10-06-2003	TG	1:100
71	67	65	356-358	10-06-2003	TG	1:100

SVM 2002008 Skovse Golfbane

72	68	66	359-362	10-06-2003	TG	1:100
73	69	60	340+341	10-06-2003	TG	1:100
74	70	61	342-346	10-06-2003	TG	1:100
75	71	A20	grav (SVM 2003025)	10-06-2003	CW/TGD	1:20
76	72	67	363-366	10-06-2003	TG	1:100
77	73	68	367-370	10-06-2003	TG	1:100
78	74	69	371-374	11-06-2003	TGD	1:100
79	75	A21	grav (SVM 2003025)	11-06-2003	TGD	1:20
80	76	A20	kistespor (SVM 2003025)	11-06-2003	TGD	1:20
81	77	A20	skelet (SVM 2003025)	11-06-2003	TGD	1:20
82	78	69	374+375	12-06-2003	TG	1:100
83	79	70	376+377	11-06-2003	TG	1:100
84	80	A24	grav (SVM 2003025)	11-06-2003	TGD	1:20
85	81	71	378-381	12-06-2003	TG	1:100
86	82	71	381+382	12-06-2003	TG	1:100
87	83	71	snittegn. af stolper	12-06-2003	TG	1:100
88	84	A43	grav (SVM 2003025)	12-06-2003	TGD	1:20
89	85	A44	grav (SVM 2003025)	12-06-2003	TGD	1:20
90	86	A45	grav (SVM 2003025)	12-06-2003	TGD	1:20
91	87	72	383-387	16-06-2003	TG	1:100
92	88	73	388-390	16-06-2003	TG	1:100
93	89	74	391-394	16-06-2003	TG	1:100
94	90	75	395-399	16-06-2003	TG	1:100
95	91	75	399-403	16-06-2003	TG	1:100
96	92	A47	grav (SVM 2003025)	16-06-2003	TGD	1:20
97	93	92	404-406	17-06-2003	TG	1:100
98	94	93	407-410	17-06-2003	TG	1:100
99	95	94	411-413	17-06-2003	TG	1:100
100	96	95	414-415	17-06-2003	TG	1:100
101	97	A50	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
102	98	A51	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
103	99	A52	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
104	100	A53	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
105	101	A54	grav (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
106	102	96	416-419, 428	17-06-2003	TG	1:100
107	103	97	424-427	17-06-2003	TG	1:100
108	104	98	428-429	17-06-2003	TG	1:100
109	105	99	430-432	17-06-2003	TG	1:100
110	106	100	433+434	17-06-2003	TG	1:100
111	107	101	435-439	17-06-2003	TG	1:100
112	108	gravplads vest	463-465	17-06-2003	TGD	1:20
113	109	A51	grav 51, niv. 2 (SVM 2003025)	17-06-2003	TGD	1:20
114	110	101	439-441	18-06-2003	TG	1:100
115	111	102	442-446	18-06-2003	TG	1:100
116	112	102	446-448	18-06-2003	TG	1:100
117	113	103	449-450	18-06-2003	TG	1:100
118	114	104	451-454	18-06-2003	TG	1:100
119	115	105	455-456	18-06-2003	TG	1:100
120	116	106	457+458	18-06-2003	TG	1:100

SVM 2002008 Skovse Golfbane

121	117	107	459-462	18-06-2003	TG	1:100
122	118	108	463-465	18-06-2003	TG	1:100
123	119	109	466-468	18-06-2003	TG	1:100
124	120	A56	grav, niv. 1 (SVM 2003025)	19-06-2003	TGD	1:20
125	121	110	469-474	19-06-2003	TG	1:100
126	122	111	475-478	19-06-2003	TG	1:100
127	123	112	479-483	19-06-2003	TG	1:100
128	124	113	484-487	19-06-2003	TG	1:100
129	125	114	488-491	19-06-2003	TG	1:100
130	126	115	492-497	19-06-2003	TG	1:100
131	127	gravfelt	oversigt	19-06-2003	TGD	1:100
132	128	115	497-498	20-06-2003	TG	1:100
133	129	116	499-500	20-06-2003	TG	1:100
134	130	117	501-502	20-06-2003	TG	1:100
135	131	118	502-506	20-06-2003	TG	1:100
136	132	A56	grav (SVM 2003025)	20-06-2003	TGD	1:20
137	133	A60	grav (SVM 2003025)	20-06-2003	TGD	1:20
138	134	119+120	507-520	24-06-2003	TGD	1:100
139	135	121-123	521-528	24-06-2003	TGD	1:100
140	136	124-126	529-537	24-06-2003	TGD	1:100
141	137	127+128	538-545	24-06-2003	TGD	1:100
142	138	129	546-549	25-06-2003	TGD	1:100
143	139	130	550-555	25-06-2003	TGD	1:100
144	140	131	556-562	25-06-2003	TGD	1:100
145	141	132	563-569	26-06-2003	TGD	1:100
146	142	132	564+ 565, hus 2	26-06-2003	TGD	1:100
147	143	132 forts. samt 133	569-575	26-06-2003	TGD	1:100
148	144	133	575-580	26-06-2003	TGD	1:100
149	145	133+134	580-586	26-06-2003	TGD	1:100
150	146	133+134	586-591	26-06-2003	TGD	1:100
151	147	134	592-596	27-06-2003	TGD	1:100
152	148	135-	596+597	27-06-2003	TGD	1:100
153	149	136	598+599	27-06-2003	TGD	1:100
154	150	137	600+601	30-06-2003	TG	1:100
155	151	138	602+603	30-06-2003	TG	1:100
156	152	139	604+605	30-06-2003	TG	1:100
157	153	hus 2, snittegn.		30-06-2003	TGD	1:20
158	154	140	606+607	30-06-2003	TG	1:100
159	155	141	608-610	30-06-2003	TG	1:100
160	156	142	611-613	30-06-2003	TG	1:100
161	157	143	614-617	30-06-2003	TG	1:100
162	158	144	618+619	30-06-2003	TG	1:100
163	159	145	620+621	30-06-2003	TG	1:100
164	160	146	622+623, 640+641	30-06-2003	TG	1:100
165	161	147	624-627	01-07-2003	TG	1:100
166	162	148	628-633	01-07-2003	TG	1:100
167	163	149	642-644	01-07-2003	TG	1:100
168	164	150	645-647	01-07-2003	TG	1:100
169	165	151+152	700-708	01-07-2003	TGD	1:100

170	166	153+154	709-715	01-07-2003	TGD	1:100
171	167	155	716-720	01-07-2003	TGD	1:100
172	168	156	721-726	01-07-2003	TGD	1:100
173	169	157	727-731	03-07-2003	TGD	1:100
174	170	158	732-736	03-07-2003	TGD	1:100
175	171	159	737-740	03-07-2003	TGD	1:100
176	172	160-163	741-749	04-07-2003	TG	1:100
177	173	154	648-650	04-07-2003	TG	1:100
178	174	165	651-653	04-07-2003	TG	1:100
179	175	166	654-657	04-07-2003	TG	1:100
180	176	167	658-661	04-07-2003	TG	1:100
181	177	A75, snittegn.		03-07-2003	TGD	1:20
182	178	A76, snittegn.		03-07-2003	TGD	1:20
183	179	168	662-665	07-07-2003	TG	1:100
184	180	169	666-669	07-07-2003	TG	1:100
185	181	170	670-672	07-07-2003	TG	1:100
186	182	171	673-678	07-07-2003	TG	1:100
187	183	172	679-684	07-07-2003	TG	1:100
188	184	172	684-686	08-07-2003	TG	1:100
189	185	173	687-690	08-07-2003	TG	1:100
190	186	174	691-693	08-07-2003	TG	1:100
191	187	175	694-696	08-07-2003	TG	1:100
192	188	176	697-699	08-07-2003	TG	1:100
193	189	176	699+750	08-07-2003	TG	1:100
194	190	177+178	751-756	08-07-2003	TG	1:100
195	191	176	699	09-07-2003	TG	1:100
196	192	178	757-761	09-07-2003	TG	1:100
197	193	178	762+763	09-07-2003	TG	1:100
198	194	179	764-768	09-07-2003	TG	1:100
199	195	179 og 180	768-773	10-07-2003	TG	1:100
200	196	181	774-777	10-07-2003	TG	1:100
201	197	182-184	778-784	10-07-2003	TG	1:100
202	198	185+186	785-790	10-07-2003	TG	1:100
203	199	187-190	791-798	10-07-2003	TG	1:100
204	200	191-193	799-804	10-07-2003	TG	1:100
205	201	194-196	805-810	10-07-2003	TG	1:100
206	202	197+198	811-814	10-07-2003	TG	1:100
207	203	199-201	815-821	11-07-2003	TG	1:100
208	204	202	822-824	11-07-2003	TG	1:100
209	205	203+204	825-829	11-07-2003	TG	1:100
210	206	205	830-832	11-07-2003	TG	1:100
211	207	206-208	833-838	14-07-2003	TG	1:100
212	208	209+210	839-844	14-07-2003	TG	1:100
213	209	211	845-848	14-07-2003	TG	1:100
214	210	212	849-852	14-07-2003	TG	1:100
215	211	213	853-857	14-07-2003	TG	1:100
216	212	214	858-861	14-07-2003	TG	1:100
217	213	214	861+862	15-07-2003	TG	1:100
218	214	215	863-867	15-07-2003	TG	1:100

219	215	215	867+868	15-07-2003	TG	1:100
220	216	216	869-871	15-07-2003	TG	1:100
221	217	216	871-874	15-07-2003	TG	1:100
222	218	217+ 218	875-879	16-07-2003	TG	1:100

Fotoliste

1	1	DIAS/FARVE	Sabrina og Mette M. snitter mulig grav, set fra N	MN	28-05-2003
2	1		Do Ø	Do	28-05-2003
3	1		Tim og Flemming ved prøvegrøft, set fra N	Do	28-05-2003
4	1		Flemming	Do	28-05-2003
5	1		Thor tegner anlæg i grøft, set fra S	Do	28-05-2003
6	1		Do N	Do	28-05-2003
7	1		Område 2; de allerførste grøfter, set fra NV	Do	02-06-2003
8	1		Do N	Do	02-06-2003
9	1		Område 2, med få grøfter, set fra N	Do	03-06-2003
10	1		Do	Do	03-06-2003
11	1		Do S	Do	03-06-2003
12	1		Område 2, hus 1, set fra V	Do	03-06-2003
13	1		Do	Do	03-06-2003
14	1		Hus 1, tagbærende stolpe, set fra Ø	Do	03-06-2003
15	1		Do	Do	03-06-2003
16-36	1		Diverse fotos; bl.a. hus 1 + offerkar i tagbærende stolpe	TGD	04/05-06-2003
1	2	DIAS/FARVE	A20, oversigt + detail	Do	10-06-2003
2	2		Do	Do	10-06-2003
3	2		Do	Do	10-06-2003
4	2		Do	Do	10-06-2003
5	2		Do	Do	10-06-2003
6	2		Do	Do	10-06-2003
7	2		Do	CW	10-06-2003
8	2		A20, detail, kranium med sten + nål	Do	10-06-2003
9	2		Do	Do	10-06-2003
10	2		A20, detail, sten + nål	Do	10-06-2003
11	2		Do	Do	10-06-2003
12	2		A20, detail, kranium bagfra med ryghvirvel, kistespor + nedgravning	Do	10-06-2003
13	2		A20, detail, med optegnet kistespor + nedgravning	Do	10-06-2003
14	2		A20, detail, venstre arm + hånd	Do	10-06-2003
15	2		A20, detail, venstre arm, ryghvirvel + kranium	Do	10-06-2003
16	2		Grav A21, oversigt + detail	TGD	10-06-2003
17	2		Do	Do	10-06-2003
18	2		Do	Do	10-06-2003
19	2		Grav A20, detail, venstre fod	CW	10-06-2003
20	2		Grav A20, oversigt	Do	10-06-2003
21	2		Do	Do	10-06-2003
22	2		Do	Do	10-06-2003

	23	2	Grav A20, detail	TGD	10-06-2003
	24	2	Do	Do	10-06-2003
	25	2	Do	Do	10-06-2003
	26	2	Grav A20, detail, hænder	CW	10-06-2003
	27	2	Do	Do	10-06-2003
	28	2	Grav A20, oversigt + detail	TGD	10-06-2003
	29	2	Do	Do	10-06-2003
	30	2	Do	Do	10-06-2003
	31	2	Do	Do	10-06-2003
	32	2	Do	Do	10-06-2003
	33	2	Do	Do	10-06-2003
	34	2	Do	Do	10-06-2003
	35	2	Do	Do	10-06-2003
36		2	Do	Do	10-06-2003
1		3	Søgegrøft 69, vejforløb	TG	12-06-2003
		DIAS/FARVE			
	2	3	Do	Do	12-06-2003
	3	3	Do	Do	12-06-2003
	4	3	Do	Do	12-06-2003
	5	3	Søgegrøft 71, oversigt, broanlæg?	Do	12-06-2003
	6	3	Do	Do	12-06-2003
	7	3	Do	Do	12-06-2003
	8	3	Do	Do	12-06-2003
	9	3	Do	Do	12-06-2003
	10	3	Do	Do	12-06-2003
	11	3	Grav A42, detail	TGD	12-06-2003
	12	3	Do	Do	12-06-2003
	13	3	Do	Do	12-06-2003
	14	3	Do	Do	12-06-2003
	15	3	Arbejdsbillede; udgravning + tagbærende stolpe	Do	12-06-2003
	16	3	Grav A24, oversigt	Do	12-06-2003
	17	3	Do	Do	12-06-2003
	18	3	Grav A24, detail	Do	12-06-2003
	19	3	Do	Do	12-06-2003
	20	3	Grav A43, oversigt + detail	Do	13-06-2003
	21	3	Do	Do	13-06-2003
	22	3	Do	Do	13-06-2003
	23	3	Do	Do	13-06-2003
	24	3	Do	Do	13-06-2003
	25	3	Do	Do	13-06-2003
	26	3	Do	Do	13-06-2003
	27	3	Do	Do	13-06-2003
	28	3	Grav A43, detail, hænder bag ryg	Do	13-06-2003
29		3	Do	Do	13-06-2003
	30	3	Grav A44, oversigt + detail	Do	16-06-2003
	31	3	Do	Do	16-06-2003
	32	3	Grav A44, detail, tænder	Do	16-06-2003
	33	3	Do	Do	16-06-2003

34	3	Grav A45, oversigt + detail	Do	16-06-2003
35	3	Do	Do	16-06-2003
36	3	Do	Do	16-06-2003
1	4	Grav A45, detail	TGD	16-06-2003
2	4	Do	Do	16-06-2003
3	4	Do	Do	16-06-2003
4	4	Do	Do	16-06-2003
5	4	Do	Do	16-06-2003
6	4	Grav A47	Do	17-06-2003
7	4	Do	Do	17-06-2003
8	4	Grav A51, niveau 2, hestehoved	Do	18-06-2003
9	4	Do	Do	18-06-2003
10	4	Grav A54 og A55	Do	18-06-2003
11	4	Do	Do	18-06-2003
12	4	Grav A56. Nedgravning i fladen	Do	18-06-2003
13	4	Do	Do	18-06-2003
14	4	Grav A56, niveau 2	Do	19-06-2003
15	4	Do	Do	19-06-2003
16	4	Do	Do	19-06-2003
17	4	Do	Do	19-06-2003
18	4	Do	Do	19-06-2003
19	4	Do	Do	19-06-2003
20	4	Grav A60, oversigt + detail	Do	23-06-2003
21	4	Do	Do	23-06-2003
22	4	Do	Do	23-06-2003
23	4	Do	Do	23-06-2003
24	4	Hus 1, oversigt	Do	30-06-2003
25	4	Do	Do	30-06-2003
26	4	Do	Do	30-06-2003
27	4	A76, neolitisk grube	Do	07-07-2003
28	4	Do	Do	07-07-2003
29	4	Do	Do	07-07-2003
30	4	Do	Do	07-07-2003
31	4	A76, profilsnit	Do	09-07-2003
32	4	Område 5, oversigt, set fra S	MN	11-07-2003
33	4	Do	MN	11-07-2003
34	4	Do, set fra NØ	MN	11-07-2003
35	4	Område 4, oversigt, set fra S	MN	11-07-2003
36	4	Område 2, ved hus 1, oversigt, set fra NV	MN	11-07-2003
1	1a S/H	Grav A20, detail + oversigt	TGD	10-06-2003
2	1a	Do	TGD	10-06-2003
3	1a	Do	TGD	10-06-2003
4	1a	Do	TGD	10-06-2003
5	1a	Do	TGD	10-06-2003
6	1a	Do	TGD	10-06-2003
7	1a	Do	TGD	10-06-2003
8	1a	Do	TGD	10-06-2003
9	1a	Do	TGD	10-06-2003
10	1a	Do	TGD	10-06-2003

11	1a	Do	TGD	10-06-2003
12	1a	Grav A24, detail	TGD	12-06-2003
13	1a	Do	TGD	12-06-2003
14	1a	Do	TGD	12-06-2003
15	1a	Do	TGD	12-06-2003
16	1a	Grav A24, oversigt	TGD	12-06-2003
17	1a	Do	TGD	12-06-2003
18	1a	Grav A24, detail	TGD	12-06-2003
19	1a	Do	TGD	12-06-2003
20	1a	Grav A43, oversigt + detail	TGD	13-06-2003
21	1a	Do	TGD	13-06-2003
22	1a	Do	TGD	13-06-2003
23	1a	Do	TGD	13-06-2003
24	1a	Do	TGD	13-06-2003
25	1a	Grav A43, detail, hænder bag ryg	TGD	13-06-2003
26	1a	Do	TGD	13-06-2003
27	1a	Grav A44, oversigt	TGD	16-06-2003
28	1a	Grav A44, detail, tænder	TGD	16-06-2003
29	1a	Grav A45, oversigt + detail	TGD	17-06-2003
30	1a	Do	TGD	17-06-2003
31	1a	Do	TGD	17-06-2003
32	1a	Do	TGD	17-06-2003
33	1a	Do	TGD	17-06-2003
34	1a	Grav A47	TGD	17-06-2003
35	1a	Grav A51, niveau 2, hestehoved	TGD	18-06-2003
36	1a	Do	TGD	18-06-2003
1	5 S/H	Grav A54 og A55	TGD	18-06-2003
2	5	Do	TGD	18-06-2003
3	5	Grav A56, nedgravninger afrenset i fladen	TGD	18-06-2003
4	5	Do	TGD	18-06-2003
5	5	Grav A56, niveau 2, oversigt + detail	TGD	19-06-2003
6	5	Do	TGD	19-06-2003
7	5	Do	TGD	19-06-2003
8	5	Do	TGD	19-06-2003
9	5	Grav A60, oversigt + detail	TGD	23-06-2003
10	5	Do	TGD	23-06-2003
11	5	Do	TGD	23-06-2003
12	5	Do	TGD	23-06-2003
13	5	Hus 2, oversigt	TGD	30-06-2003
14	5	Do	TGD	30-06-2003
15	5	Område 1, gravplads SVM 2003025, set fra N	MN	01-07-2003
16	5	A 76, neolitisk anlæg	TGD	07-07-2003
17	5	Do	TGD	07-07-2003
18	5	Do	TGD	07-07-2003
19	5	Do	TGD	07-07-2003
20	5	Do	TGD	07-07-2003
21	5	A76, profilsnit	TGD	09-07-2003
22	5	Område 2, hus 1, oversigtsbillede, set fra N	MN	11-07-2003
23	5	Område 2, oversigtsbillede	MN	11-07-2003

24	5	Område 1, område med øve-teested, set fra Ø	MN	14-07-2003
25	5	Område 2, set fra N	MN	14-07-2003
26	5	Område 2, første prøvegrøft, set fra NV	MN	14-07-2003
27	5	Område 1, jorddepot, set fra Ø	MN	14-07-2003
28	5	Område 2, teested ved hestefold, set fra NØ	MN	14-07-2003
29	5	Entreprenør arbejde (Eriksson), set fra Ø	MN	14-07-2003
30	5	Område 4, Eriksson, set fra S	MN	14-07-2003
31	5	Område 5, arbejdsbillede, set fra S	MN	14-07-2003
32	5	Område 5, muldlag i grøft, set fra S	MN	14-07-2003
33	5	Område 1, gravet kanal med gravplads i baggrunden, set fra N set fra N	MN	14-07-2003
34	5	Område 1, grøft til vandingsystem, set fra S	MN	14-07-2003
35	5	Område 3, med utildækkede grøfter	MN	14-07-2003
36	5	Område 6, Steen og Co i gang med grøftgravning	MN	14-07-2003
1	DIAS/FARVE	Område 1, øve-teested, set fra Ø	MN	14-07-2003
2	6	Område 2, set fra N	MN	14-07-2003
3	6	Område 2, Første prøvegravede område (sø), set fra NV	MN	14-07-2003
4	6	Område 1, jorddepot, set fra Ø	MN	14-07-2003
5	6	Område 2, teested ved hestefold, set fra NØ	MN	14-07-2003
6	6	Område 2, entreprenørarbejde, set fra Ø	MN	14-07-2003
7	6	Område 4, do S	MN	14-07-2003
8	6	Område 5, arbejdsbillede, set fra S	MN	14-07-2003
9	6	Område 5, muldlag i grøft, set fra S	MN	14-07-2003
10	6	Område 1, gravet kanal med gravplads i baggrunden, set fra N	MN	14-07-2003
11	6	Område 1, grøft til vandingsanlæg, set fra S	MN	14-07-2003
12	6	Område 3, med utildækkede grøfter	MN	14-07-2003
13	6	Område 6, Steen og Co i gang med grøfter til vandingsanlæg på golfbane	MN	14-07-2003
14-36	6	Resten af filmen er ikke brugt		

Liste over måledata

Måldata forefindes hos landmåler Pernille Hansen, ansat hos entreprenør M/J Eriksson.

Anvendt litteratur

Buus Eriksen, Lars 1991: En 1000 år gammel vikingetidsgravplads ved Ottestrup. De jordiske rester af et fredeligt bondesamfund – med standsforskelle. Sorø Amts Museum – *i felten med spade og båndoptager* 1916-1991. Jubilæumsskrift i anledning af museets 75-årige beståen den 25. juni 1991. Sorø Amts udgiverselskab. Næstved 1991.

Skaarup, Jørgen 1973: Hesselø-Sølager. Jagdstationen der Südsandinavischen Trichterbecherkultur. Arkæologiske Studier. Volume I. Akademisk Forlag. København 1973.